

مجموعه مقالات اولین نشست علمی پژوهشی ایران و شهادت خراسان رضوی

مجموعه مقالات اولین نشست علمی پژوهشی

ایران و شهادت

خراسان رضوی

جایگاه شهید و شهادت طلبی در آموزه های سیاسی اسلام

دکتر محمد رضا جواهری استاد یار دانشگاه

فردوسی مشهد

Javaheri@ferdowsi.um.ac.ir

چکیده:

در این پژوهش پیوندها و ارتباطات آموزه های سیاسی اسلام با شهید و شهادت طلبی برای نشان دادن جایگاه برتر شهادت طلبی در این آموزه ها بررسی و تبیین گردیده است. پس از تعریف شهادت و شهادت طلبی و بیان ارکان شهادت، چون نخستین آموزگار شهادت و بیانگذار شهادت طلبی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم بوده و پیشگامان شهادت طلبی در مکتب سیاسی و حیاتی رسول الله تربیت شده اند، اصل و ابعاد سنت و قوانین شهادت طلبی نبوی با استناد به رفتار و گفتار پیامبر خدا ثابت می شود و نمونه ها و اسناد شهادت طلبی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم و امامان علیهم السلام و اصحاب آنان از درون احادیث و تاریخ اسلام استخراج و بررسی و تبیین می گردد و در ادامه این پژوهش به «شهادت طلبی در اصحاب پیامبر» و «جایگاه حمزه نخستین سیدالشهداء» و «شوق به شهادت در گفتار و رفتار امام علی علیه السلام» و «شهادت طلبی سیدالشهدای برتر و جاویدان جهان اسلام امام حسین علیه السلام» و «شهید شدن» بزرگ ترین سیاستمداران جهان بشری، امامان» و «سرنوشت شهادت طلبان» و «علاقه ی شهیدان به بازگشت به دنیا به انگیزه شهادت طلبی» و «فضایل و امتیازات فراوان شهید» و «پیوند اعتبار اعمال صالح و سنجش آن با اجر شهیدان» برای طراحی، تدوین و اثبات نظریه ی جایگاه برتر شهادت طلبی در فلسفه و نظام سیاسی اسلام راستین و آموزه های سیاسی تشیع، اشاره شده است.

باسمه تعالی

جایگاه شهادت طلبی در آموزه های سیاسی اسلام

از: دکتر محمدرضا جواهری

استاد یار دانشگاه فردوسی مشهد

Javaheri@ferdowsi.um.ac.ir

چکیده:

در این پژوهش پیوندها و ارتباطات آموزه های سیاسی اسلامی با شهادت و شهادت طلبی برای نشان دادن جایگاه برتر شهادت طلبی درون آموزه های سیاسی اسلامی بررسی و تبیین گردیده است. پس از تعریف شهادت و شهادت طلبی و بیان ارکان شهادت، چون نخستین آموزگار شهادت و بینانگذار شهادت طلبی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم بوده و پیشگامان شهادت طلبی در مکتب سیاسی و حیانی رسول الله تربیت شده اند، اصل و ابعاد سنت و قوانین شهادت طلبی نبوی با استناد به رفتار و گفتار پیامبر خدا ثابت می شود.

در این پژوهش کوشش شده است نمونه ها و اسناد شهادت طلبی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم و امامان علیهم السلام و اصحاب آنان از درون احادیث و تاریخ اسلام استخراج و بررسی و تبیین گردد.

در ادامه ی این پژوهش نیز به «شهادت طلبی در اصحاب پیامبر» و «جایگاه حمزه نخستین سیدالشهداء» و «شوق به شهادت در گفتار و رفتار امام علی علیه السلام» و «شهادت طلبی سیدالشهدای برتر و جاویدان جهان اسلام امام حسین علیه السلام» و «شهید شدن» بزرگ ترین سیاستمداران جهان بشری امامان از اهل بیت علیهم السلام» و «سرنوشت شهادت طلبان» و «علاقه ی شهیدان به بازگشت به دنیا به انگیزه شهادت طلبی» و «فضایل و امتیازات فراوان شهید» و «بستن اعتبار اعمال صالح و سنجش آن با اجر شهیدان» برای طراحی، تدوین و اثبات نظریه ی جایگاه برتر شهادت طلبی در فلسفه و نظام سیاسی اسلام راستین و آموزه های سیاسی تشیع، استناد شده است.

مقدمه

شهادت و شهادت طلبی از موضوعات و مسائل قرآنی و حدیثی بسیار مقدس دینی است. ارزش شهادت از اصول مهم اسلامی و از ضروریات دین اسلام است. بنابراین باید به درستی شناخته شود. بهترین منبع برای شناسایی منشأ ماهیت و ویژگی های شهادت، بررسی و کشف ابعاد و زوایای آن در قرآن و حدیث است.

باید مسلمانان و مومنان از امتیازات بی نظیر شهادت طلبی آگاهی یابند و با شهادت طلبی در راه سعادت و کمال گام بردارند .

درک رازها و راه و رسم شهادت برای نمایش طریقه ی شهادت طلبی ضرورت دارد و لازم است . ایمان کامل و شهادت طلبی تفکیک ناپذیرند و کمال ایمان و نهایت نیکوکاری جز با شهادت طلبی تحقق نمی یابد . از این رو باید شهادت و شهادت طلبی شناخته و شناسانده شود و ترویج یابد . از شرایط و عوامل تداوم انقلاب اسلامی ایران ، نشاط شهادت و آمادگی برای شهادت و گسترش فرهنگ شهادت طلبی در جهان است . مهار ، کنترل و نابودی استکبار جهانی و صهیونیسم برپایه ی منبع قدرت بی پایان شهادت طلبی امکان پذیر است . شهادت طلبان پاسداران حقیقی انقلاب اسلامی تا ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف و شکل گیری انقلاب جهانی مهدوی اند . « شهادت طلبی » آیین مهرورزی ، ایثار ، خدمت ، فداکاری سختکوشی و تلاش فراوان مخلصانه در جهت ساختن مدینه ی فاضله نبوی و توسعه ی موزون و همه جانبه ی فرهنگی علمی اقتصادی و صنعتی بر اساس وحی الهی و سنت معصومین علیهم السلام است . باید این آیین عزت ، کرامت ، آزادگی و عدالت طلبی را شناخت و شناساند .

شهید، شهادت و شهادت طلبی

« شهید » انسانی است که در راه خدا کشته شود و شهادت اسم مصدر آن به معنای کشته شدن در راه خدا است .^۱ شهید مرتضی مطهری در تبیین اقسام مرگ ها درباره شهادت می نویسد : مرگی شهادت است که انسان با توجه به خطرات احتمالی یا ظنی یا یقینی فقط به خاطر هدف مقدس و انسانی و به تعبیر قرآن « فی سبیل الله » رخ دهد شهادت دو رکن دارد : یکی این که در راه خدا و فی سبیل الله باشد یعنی هدف مقدس باشد و انسان بخواهد جان خود را فدای هدف نماید . دیگر این که آگاهانه صورت گرفته باشد . شهادت ایستادگی آگاهانه و مقاومت هوشیارانه در راه هدف مقدس است ... فدا کردن آگاهانه تمام هستی خود در راه هدف مقدس است .^۲

« شهادت طلب » انسانی است که در راه خدا آماده شهادت است و نشاط شهادت و آرزوی شهادت دارد و خواستار شهادت در راه خدا است و دعا می کند شهید شود و از خدا

۱- شرائع الاسلام فی مسائل الحلال و الحرام ، ج ۱ ، ص ۳۷ * تحریر الوسیله ، ج ۱ ، ص ۵۹ . * مجمع البحرین و مطلع النیرین ، ج ۲ ، ص ۵۵۳ ماده شهید * اقرب الموارد فی فصیح العربیه و الشوارد ، ج ۱ ، ص ۶۱۷ ، ماده شهید . * لسان العرب ، ج ۷ ، ص ۲۲۲ ، ص ۲۲۵ ، ماده شهید .

۲- قیام و انقلاب مهدی علیه السلام از دیدگاه فلسفه تاریخ و شهید ، ص ۸۳ و ص ۸۵ .

می خواهد در راه خدا به شهادت برسد . شهادت طلب کسی است که دوست دارد در راه خدا شهید گردد . با صداقت و اخلاص علاقه دارد در راه خدا کشته شود . در انگیزه ی شهید قدرت ، ثروت ، ریاست ، شهرت ، دنیاگرایی ، شرارت ، ستمگری ، تبعیض ، رفاه طلبی و سلطه طلبی جای ندارد . او آگاهانه و تنها برای خدا با رهبری الهی پیامبر ، امام و نائب امام فداکاری می کند .

ارکان شهادت طلبی

نخستین رکن شهادت طلبی، آگاهی و شناخت و اراده و اختیار است . شهید بر اساس اندیشه ، آرمان و اراده و با بهره گیری از عقل و وحی الهی در صحنه های نبرد سنگین حق و باطل حضور دارد .

دومین رکن از ارکان شهادت طلبی اخلاص و انگیزه الهی و پاکی نیت و رهایی از انگیزه های انحرافی و غیرالهی و دوری از دنیاگرایی و وسوسه های شیطانی و پیروی از هوای نفس است .

سومین رکن آمادگی برای کشته شدن در راه خدا است . از خطرات راه و نقشه راه با خبر باشد . با یقین ، گمان یا احتمال کشته شدن در صحنه های درگیری های سخت ، نابرابر و پرخطر تنها برای خدا وارد می شود و پایدار می ماند .

رکن چهارم اعتقاد به تکلیف گرایی و عمل به وظیفه شرعی است . پذیرش مرگ برای پایداری اسلام راستین است . شهادت طلب انسان اندیشمند ، خردمند ، فرهیخته ، آگاه ، ایثارگر، مجاهد ، مخلص ، نخبه ، مومن و خودساخته ای است که با بصیرت و آگاهی دینی در کارزار حق و باطل سربلند ، عزیز و پیروز واقعی و حقیقی است گرچه در ظاهر شکست می خورد و از سوی دشمن کشته می شود ولی شهادت طلب شکست ظاهری را پیروزی و سعادت می داند . او می رود تا اسلام پایدار بماند و مسلمانان با عزت و کرامت و آزادگی زندگی کنند . آری شهادت شکست پیروز است و شهادت طلبان ، شهادت را پیروزی واقعی و رستگاری می شمارند .

رکن پنجم الگو قرار دادن پیامبر و اهل بیت و حرکت همراه با رهبری الهی است . ایمان به خدا و پیامبر و اوصیای پیامبر و تلاش در تداوم و استمرار رهبری انبیاء و امامان ، زیربنای شهادت است . در عصر غیبت تنها با اعتقاد به رهبری دینی معطوف به وحی الهی و سنت نبوی و حدیث اهل بیت است که شهادت طلبی از هر گونه گزند و انحراف دور می ماند . فقط با اطاعت و فرمانبرداری از نائب امام زمان ، فقیه عادل ، و چنگ زدن برعروه الوثقای قرآن و عترت و تقلید از مرجعیت و

هماهنگی کامل با ولایت فقیه، شهادت و شهادت طلبی عامل رستگاری و رضوان الهی و بهشت جاویدان است.

این ارکان ماهیت شهادت و هویت شهادت طلبی را تشکیل می دهد و راز ماندگاری، پایداری، ثمربخشی و مصونیت از انحراف و بهره برداری های ناروا و سوء استفاده است.

راهنمایان و الگوهای شهادت طلبی

پیامبر اعظم حضرت محمد صلی الله علیه وآله وسلم و فاطمه ی زهراء سلام الله علیها و اوصیاء و خلفای پیامبر خدا، ائمه ی معصومین علیهم السلام اسوه های بزرگ شهادت طلبی اند. پیامبر و اهل بیت او راه و رسم شهادت طلبی را آموزش دادند و مکتب شهادت طلبی را در جهان اسلام به وجود آوردند. آنان آموزگاران شهادت طلبی و پیشگامان شهادت طلبی در تاریخ جهاد و شهادت در دین جامع، جهانی و جاویدان اسلام اند.

شهادت طلبی پیامبر خدا صلی الله علیه وآله وسلم

رسول خدا نخستین شهادت طلب در دین اسلام است. ایشان در سخن و عمل آموزگار شهادت طلبی بوده اند. همه ی آن چه از پیامبر خدا در اهمیت و فضیلت شهادت و ارزش و اجر شهادت و ابعاد گوناگون شهادت به ما رسیده است و تمامی «احادیث نبوی پیرامون شهادت» که «فرهنگ شهادت» را گزارش می نماید، سراسر درس شهادت طلبی است. افزون بر آن چه از پیامبر خدا در فضایل و امتیازات شهید و شهادت وجود دارد، ایشان بارها محبت و علاقه خویش به شهادت را اظهار نموده و آرزوی شهادت کرده اند. این بخش از احادیث نبوی به صراحت شهادت طلبی پیامبر خدا را نشان می دهد. ابوهیریه نقل کرده است شنیدم رسول خدا فرمود: **والذی نفس بیده لوددت انی اقتل فی سبیل الله ثم احیا ثم اقتل ثم احیا ثم اقتل ثم احیا ثم اقتل**^۳ سوگند به کسی که جانم در دست اوست هر آینه دوست دارم در راه خدا شهید شوم پس زنده شوم، پس شهید شوم و زنده شوم، پس شهید شوم و زنده شوم، سپس شهید شوم!

محمد بن ابی عمیره گفته است رسول خدا فرمود: **لان اقتل فی سبیل الله احب الی من ان یکون لی اهل الوبروالمدر.**^۴ در راه خدا کشته شوم برایم محبوبتر و بهتر است از این که برایم اهل روستا و شهر باشد.

۳- صحیح البخاری، ج ۳، ص ۲۰۳، باب تمنی الشهاده * کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۲۶، حدیث ۱۰۵۶۰.

* میزان الحکمه، ج ۵، ص ۱۸۹، حدیث ۹۷۶۰ !!

۴- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۶، حدیث ۱۱۱۵۴.

رسول خدا در این حدیث شهادت را برای خویش از همه ی دنیا و اهل دنیا بهتر و ارزشمندتر می شناسند!

در حدیث دیگر پیامبر اسلام فرموده اند: والذی نفس محمد، بیده لوددت ان اغزو فی سبیل الله فاقتل، ثم اغزو فی سبیل الله فاقتل، ثم اغزو فاقتل، ثم اغزوا فاقتل^۵ سوگند به کسی که جان محمد در دست اوست قطعاً دوست دارم در راه خدا نبرد کنم پس شهید شوم، سپس اوست زنده شوم در راه خدا نبرد کنم پس شهید شوم، سپس نبرد کنم پس کشته شوم، سپس نبرد کنم پس شهید شوم. پیامبر خدا در دو حدیث با سوگند و تکرار، شهادت طلبی خود را آشکار نموده و با تاکید بسیار خویشتن را شهادت طلب و دوست دار شهادت می نامند.

بنابراین رسول الله نخستین الگوی شهادت طلبان و بزرگ ترین انسان شهادت طلب تاریخ جهان و بنیانگذار و ریشه و منشأ شهادت طلبی بوده اند.

سمره نقل کرده است رسول خدا فرمود: رأیت اللیله رجلین أتیانی فصعدا بی الشجره فأدخلانی داراً هی احسن و افضل لم أر قط احسن منها قالوا: اما هذه الدار فدار الشهداء^۶.

شب دو مرد را دیدم مرا به درخت بالا بردند و داخل خانه ای نمودند که نیکوتر و برترین خانه بود و بهتر از آن تاکنون ندیده ام. گفتند: اما این خانه پس خانه ی شهداء است. در این رویای صادقانه پیامبر خدا شهادت خویش را پیش بینی نموده اند و خود را در خانه ی

شهیدان دیده اند. به اعتقاد شیعه پیامبر خدا شهید شده اند. شیخ صدوق درباره شهادت پیامبر خدا می نویسد: اعتقاد ما درباره پیامبر این است که پیامبر در جنگ خیبر مسموم گردید و این زهر پیوسته در بدن اثر گذاشت تا این که رگ گردن را قطع کرد و پیامبر خدا به سبب آن شهید شد.

۷

در جنگ های صدر اسلام، همواره پیامبر خدا به استقبال شهادت رفته اند پیشگام و پیشرو در نبرد با دشمنان خدا و نزدیک ترین افراد به کفار و مشرکان بوده اند. اصحاب رسول خدا در وصف ایشان تصریح کرده اند. کان اشجع الناس^۸. پیامبر شجاع ترین مردم بود!

٥!!کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۳۲، حدیث ۱۰۶۳۶ * میزان الحکمه، ج ۵، ص ۱۸۹، حدیث ۹۷۵۹.

۶- صحیح البخاری، ج ۳، ص ۳۰۲!!!

٧- اعتقادات صدوق، ص ۱۰۹ * بحار الانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام، ج ۲۷، ص ۲۱۴ و ص ۲۱۵.

۸- صحیح البخاری، ج ۳، ص ۲۰۹، باب الشجاعه فی الحرب * صحیح مسلم، ج ۴، ص ۱۸۰۲ * الطبقات الکبری، ج ۱، ص ۳۷۳!!!!

امام علی علیه السلام درباره وضعیت پیامبر خدا صلی الله علیه وآله وسلم در جنگ بدر فرموده اند :
نحن نعوذ بالنبی صلی الله علیه وآله وسلم و هو اقربنا الی العدو و کان من اشد الناس یومئذ باسا.^۹ ما
به پیامبر صلی الله علیه وآله وسلم پناه می بردیم و او نزدیک ترین ما به دشمن بود و در آن روزگار
از شجاع ترین مردم بود.

در حدیث علوی درباره وضع عمومی پیامبر در نبردهای سنگین با دشمنان چنین آمده است : کنا
اذا احمرّ الباس ولقی القوم القوم اتقینا برسول الله صلی الله علیه وآله وسلم فمما یكون احد اقرب الی
العدو منه^{۱۰}. زمانی که جنگ سخت می شد و دو قوم با هم دیدار می کردند ، ما به رسول خدا
صلی الله علیه وآله وسلم پناه می آوردیم پس هیچ کس نزدیک تر از پیامبر به دشمن نبود .
برابن عاذب نیز گفته است : کنا اذا احمر الباس نتقی برسول الله و ان الشجاع للذی یحاذی به.^{۱۱}
زمانی که جنگ سنگین و سخت می گردید ما به رسول الله پناه می آوردیم و شجاع کسی بود که
محاذی و برابر پیامبر قرار داشت .

امام صادق علیه السلام در وصف رسول الله فرموده اند : کان اشجع الناس من لاذ برسول الله^{۱۲}.
شجاع ترین مردم کسی بود که به پیامبر خدا پناه برده است .
توجه به واقعیت های غزوات نبوی ، شهادت طلبی عملی رسول خدا را آشکار می نماید . در
صحنه های بسیار پرخطر و لحظات حساسی که هیچ فرد دنیاگرا و گریزان از مرگ مشاهده نمی
گردد و رفاه طلبان فرار می کنند ، پیامبر خدا در همه زمینه های شهادت و
جایگاه های نشان دهنده شهادت طلبی حضور داشته اند .

شهادت طلبی اصحاب پیامبر

یاران پیامبر خدا که از جایگاه شهیدان د راسلام و مقام شهید در پیشگاه پروردگار و امتیازات و
فضیلت های شهادت به درستی آگاهی یافته اند ، در آرزوی شهادت بودند . با گفتار و رفتار پیامبر
خدا ، شهادت طلبی ، در میان یاران پیامبر نهادینه گردید و فرهنگ شهادت طلبی در ذهن و عمل
اصحاب جای گرفت . علاقه ی به شهادت در میان اصحاب عارف پیامبر بالا گرفت به گونه ای
که به محضر رسول خدا شرف یاب می شدند و از ایشان می خواستند دعا کنند شهید شوند .

۹- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام ، ج ۱۶ ، ص ۲۳۲ .

۱۰- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار ، ج ۱۶ ، ص ۲۳۲ * کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال ، ج ۱۲ ، ص ۱۸۸ ، حدیث ۳۵۴۵۸ .

۱۱- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال ، ج ۱۲ ، ص ۱۵۸ ، حدیث ۳۵۳۴۲ .

۱۲- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام ، ج ۱۶ ، ص ۳۴۰ . !!

امام صادق علیه السلام فرموده اند: پیامبر خدا پس از اقامه ی نماز صبح در مسجد جوانی را دیدند و پرسیدند: چگونه صبح کردی؟ پاسخ داد: با یقین صبح کرده ام! پیامبر از وی خواستند حقیقت یقینش را نشان دهد و آثار آن را بیان کند و او اجابت نمود. پیامبر به اصحاب فرمودند: هذا عبد نورالله قلبه بالایمان. این بنده ای است که خداوند دلش را با ایمان روشن و نورانی کرده است. به آن جوان هم فرمودند: الزم ما انت علیه. بر آن چه هستی باش! آن جوان به پیامبر عرض کرد: ادع الله لی یا رسول الله ان ارزق الشهاده معك.

ای رسول خدا از خدا برایم درخواست کن خداوند شهادت با تو را روزی ام نماید! پیامبر برای او دعا کردند و او در یکی از جنگ ها همراه پیامبر به شهادت رسید.^{۱۳}

ابوبصیر گفته است امام صادق علیه السلام فرمودند: پیامبر خدا با حارثه بن مالک نعمان انصاری برخورد نمودند و پرسیدند: ای حارث بن مالک چگونه ای؟ پاسخ داد: مومن حقیقی ام! پیامبر به او فرمودند: هر چیزی حقیقتی دارد حقیقت سخن تو چیست؟ او بیان نمود. پیامبر درباره او فرمودند: بنده ای که خدا دلش را نورانی نموده است، بصیرت پیدا کرده ای پس ثابت باش! به پیامبر خدا عرض کرد: یا رسول الله ادع الله ان یرزقنی الشهاده معك، ای پیامبر خدا از خدا برایم بخواه خداوند شهادت با تو را روزی ام نماید. پیامبر فرمود: اللهم ارزق حارثه الشهاده. خداوندا شهادت را روزی حارثه نما! مدتی نگذشت در یکی از نبردها به شهادت رسید.^{۱۴}

ابوسعبد بن خیثمه پدر شهید است. فرزندش سعد در جنگ بدر به شهادت رسیده بود. پیش از جنگ بدر پسرش را در خواب دید که در بهترین سیما در بهشت می گردد و به او می گوید: پدر به ما ملحق شو و همراه ما در بهشت باش، زیرا من و عده پروردگرم را حق یافتیم. خیثمه نزد پیامبر آمد و عرض کرد: اصبحت مشتاقاً الی مرا فقته فی الجنه و قد کبرت سنّی ورق عظمی و احببت لقاء ربی فادع الله ان یرزقنی الشهاده. صبح نمودم مشتاق همراهی او در بهشتم سالخورده شده ام و استخوانم نازک شده است و دیدار پروردگار را دوست می دارم پس از خدا بخواه شهادت را روزی ام نماید. پیامبر برای او دعا کرد و در جنگ احد شهید شد.^{۱۵}

۱۳- الکافی، ج ۲، ص ۵۳، باب حقیقه الایمان و البقین، حدیث ۲.

۱۴- الکافی، ج ۲، ص ۵۴، باب حقیقه الایمان و البقین، حدیث ۳ * سفینه البحار و مدینه الحکم و الدثار، ج ۱، ص ۷۲۰.

۱۵- سفینه البحار و مدینه الحکم و الآثار، ج ۱، ص ۳۷۹، ماده خثم و ص ۷۲۰ ماده شهد * شهیدان اسلام در عصر پیامبر صلی الله علیه

وآله وسلم، ص ۱۰۴ * الاستیحاب فی معرفه الاصحاب، ج ۱، ص ۴۵۲ * اسدالغابه فی معرفه الصحابه، ج ۲، ص ۵۳ * السیره النبویه ابن

هشام، ج ۳، ص ۱۰۳ * المغازی، ج ۱، ص ۳۰۲.

عمرو بن جموع لنگ بود ولی چهارپسر همانند شیر داشت که در جنگ ها با رسول خدا بودند . برای جنگ احد فرزندان نگذاشتند پدر بیرون بیاید و به او گفتند : خداوند تو را از جهاد معذور داشته است . پدر نزد رسول خدا آمد و گفت : فرزندانم می خواهند مرا از آمدن همراه تو و شرکت در جنگ باز دارند . به خدا قسم آرزو دارم با همین پای لنگ در بهشت قدم زنم . رسول خدا فرمود : خداوند تو را معذور داشته است و جهاد بر تو واجب نیست . سپس رو به فرزان او نمود و فرمود : او را از این کار منع نکنید شاید خداوند شهادت را نصیب او گرداند . با رسول خدا همراه شد و در احد شهید گردید^{۱۶} . او سلاحش را برداشت و چون خواست به نبرد برود رو به قبله نمود و گفت : خدایا شهادت را روزیم کن و مرا نا امید به میان خانواده ام برمگردان^{۱۷} .

از عوامل توفیق مسلمانان در عصر رسالت، شهادت طلبی آنان بود . آنان همراهان شهادت طلب رسول خدا شدند و همین شهادت طلبان با نیروی معنوی شهادت طلبی در یاری پیامبر گام های بلندی برداشتند و در راه تشکیل حکومت اسلامی و از میان برداشتن موانع بزرگ گسترش اسلام نقش موثری ایفا کردند .

سیدالشهداء حمزه علیه السلام راهنمای شهادت طلبان

حمزه بن عبدالمطلب شهادت طلب بزرگی بود که در راه خدا و دفاع از اسلام و پیامبر خدا چنان فداکاری نمود که در میان شهیدان اسلام در عصر پیامبر «سیدالشهداء» لقب گرفت . پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم پس از جنگ احد با رهبانه زیارت قبر حمزه رفت و همه ی مسلمانان عصر خویش و آیندگان را به زیارت قبر حمزه فرا خواند و تشویق نمود و فرمود : من زارنی و لم یزرعمی حمزه فقد جفانی^{۱۸} . هر کس مرا زیارت نماید و عمویم حمزه را زیارت نماید بر من جفا کرده است . پیامبر خدا پیش از جنگ احد از شهادت حمزه خبر دادند و او آماده شهادت شد و پیامبر پیش از شهادت با او معانقه نموده و بین دو چشمانش را بوسید^{۱۹} . فاطمه ی

۱۶- السیره النبویه ، ج ۳ ، ص ۹۶ * شهیدان اسلام در عصر پیامبر ، ص ۱۴۷ * سفینه البحار و مدینه الحکم والاثار ، ج ۱ ، ص ۷۲۰ .

۱۷- الاستیعاب فی معرفه الاصحاح ، ج ۲ ، ص ۵۰۳ * شهیدان اسلام در عصر پیامبر ، ص ۱۴۸ .

۱۸- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام ، ج ۱۰ ، ص ۴۴۲ * سفینه البحار و مدینه الحکم والاثار ، ج ۱ ، ص ۳۳۷ !!

۱۹- سفینه البحار و مدینه الحکم والاثار ، ج ۱ ، ص ۳۳۷ و ص ۳۳۸ .

زهراء سلام الله عليها پيوسته هفته ای چند بار به زیارت قبر حمزه می رفت.^{۲۰} و قبر او را مرمت و اصلاح می کرد.^{۲۱}

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم به دختر خویش فاطمه ی زهراء علیها السلام فرمودند: یا فاطمه انا اهل بیت اعطینا بسع خصال لم يعطها احد من الاولین قبلنا و لا یدرکها احد من الاخرین بعدنا... و شهید نا سیدالشهداء و هو حمزه عم ابیک.^{۲۲}

ای فاطمه! ما اهل بیت هفت خصلت عطا شده ایم که به هیچ کس قبل و بعد از ما از اولی ها و آخری ها داده نشده است... و شهید مان سیدالشهداء، او حمزه عموی پدرت است. فخر و مباحات پیامبر خدا به حمزه و دادن لقب بزرگ سیدالشهداء به وی، ستایش بی نظیر از حمزه ی شهادت طلب است و او را در جایگاه عالی معنوی سرمشق و نمونه ی شهادت طلبی قرار می دهد. امام علی علیه السلام نیز در گزارش هفتاد فضیلت و منقبت بی همتای خویش فرموده اند: و اما السابعة و العشرون فعمی حمزه سیدالشهداء فی الجنة.^{۲۳}

اما منقبت بیست و هفتم این است که عمویم حمزه سیدالشهداء در بهشت است. همچنین امام باقر علیه السلام فرموده اند: علی قائمه العرش مکتوب حمزه اسدالله و اسد رسوله و سیدالشهداء.^{۲۴} بر قائمه ی عرش نوشته شده است: حمزه شیرخدا و شیرپیامبر خدا و سیدالشهداء است.

یادآوری حمزه با لقب زیبا و بی نظیر سید و سالار شهیدان در عصر رسالت، عامل جذب مسلمانان به سوی شهادت بود و در ترویج فرهنگ شهادت طلبی بسیار تاثیر گذاشت.

امام علی علیه السلام آموزگار بزرگ شهادت طلبی

امیر مومنان امام علی بن ابی طالب علیه السلام به امید شهادت و طمع شهید شدن زنده ماند. در گفتار و رفتار ایشان اشتیاق به شهادت نمایان بود و همواره علاقه ی خویش به شهادت را به صراحت اظهار می نمود.

۲۰- الخصال، ج ۲، ص ۲۷۳، باب الخمسه . * وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشرعیه، ج ۲، ص ۸۷۹ * بحار الانوار الجامعه.

لدرراخبار الانمه الاطهار علیهم السلام، ج ۱۰، ص ۴۴۲ * سفینه البحار و مدینه الحکم و الآثار، ج ۱، ص ۳۳۷ * شهیدان اسلام در عصر پیامبر، ص ۱۸۲.

۲۱- الطبقات الکبری، ج ۳، ص ۹. !!

۲۲- الخصال، ج ۲، ص ۴۱۲، باب الثمانیه.!!!!

۲۳- الخصال، ج ۲، ص ۵۷۵، ابواب السبعین و مافوقه.!!!

۲۴- سفینه البحار و مدینه الحکم و الآثار، ج ۱، ص ۳۳۸.

امام علی علیه السلام گفتگوی خویش با رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم درباره شهادت را گزارش نموده و گفته اند به پیامبر خدا عرض کردم: ای رسول خدا آیا نبود که در روز احد، آن جا که گروهی از مسلمان به درجه ی شهادت رسیدند و شهادت در راه خدا از من باز داشته شد و شهید نشدم بر من دشوار گردید به من فرمودی مژده باد تو را که پس از این شهید خواهی شد؟ پس به من فرمود: آن چه بیان کردی درست است در هنگام شهادت صبر تو چگونه است؟ گفتم: یا رسول الله! لیس هذا من مواطن الصبر ولكن من مواطن البشری و الشکر^{۲۵}. ای رسول خدا! این کار از موارد صبر نیست، بلکه جای مژده و شاد باش و شکر و سپاسگذاری است. مطابق این بیان امام علی علیه السلام باید به شهادت طلبان تبریک گفت و آنان را ستود و به آنان مژده داد و شاد باش گفت و شهادت طلبان باید شکر گزار خداوند متعال باشند که روحیه و شایستگی شهادت طلبی را دارند.

پس از شهادت محمد بن ابی بکر در نامه ای به عبدالله بن عباس نوشتند: فوالله لولا طمعی عند لقائی عدوی الشهاده و توطینی نفسی علی المنیه لاحببت ان لابقی مع هولاء یوما واحدا^{۲۶}. به خدا سوگند اگر طمع و علاقه ی شدید من بر شهادت و آمادگی برای مرگ در هنگام ملاقات با دشمنم نبود دوست نداشتم و نمی خواستم یک روز با ایشان بمانم.

دنیاگرایان طمع در ثروت و قدرت و ریاست شهوت دارند ولی امامان علیهم السلام و اولیاء خدا با طمع به شهادت زنده اند.

در جای دیگر از امیدواری خویش به شهادت یاد کرده و فرموده اند: و الله لولا رجائی الشهاده عند لقائی العدو لو قد حمّ لی لقائه لقرّبت رکابی ثم شخصت عنکم^{۲۷} به خدا سوگند اگر امیدم به شهادت هنگام ملاقاتم با دشمن، اگر برخورد با دشمن مقدر باشد نبود مرکب خود را سوار شده از شما دوری می نمودم.

در خطبه ی پس از شهادت محمد بن ابی بکر نیز فرمودند: فوالله انی لعلی الحق و انی للشهاده لمحّب^{۲۸}. به خدا سوگند من بر حقم و دوستدار شهادتم!

در فضیلت شهادت و آمادگی خویش برای شهادت فرموده اند: ان افضل الموت القتل و الذی نفسی بیده لالف ضربه بالسیف اهون من موته واحده علی الفراش^{۲۹}. برترین مرگ کشته شدن در

۲۵- نهج البلاغه، خطبه ۱۵۶.

۲۶- نهج البلاغه، نامه ۳۵.

۲۷- نهج البلاغه، خطبه ۱۱۸. !!

۲۸- شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۶، ص ۱۰۰.

راه خدا و شهادت است و سوگند به کسی که جانم در دست اوست ، هزار بار ضربت با شمشیر آسان تر از یک مرگ در بستر است .

همچنین در ارزش شهادت و بیان شهادت طلبی خویش در حدیث دیگر فرموده اند : ان اکرم الموت القتل و الذی نفس ابن ابی طالب بیده لالف ضربه بالسیف اهون علی من میته علی الفراش فی غیر طاعه الله^{۳۰} . گرامی ترین نوع مرگ ، شهادت است و سوگند به کسی که جان فرزند ابوطالب به دست اوست ، هزار ضربت با شمشیر برایم از مردن بر بستر در غیر اطاعت خداوند آسان تر است .

در بیان دیگر درباره شهادت طلبی خویش چنین فرموده اند : والذی نفس علی بیده لالف ضربه بالسیف علی الرأس اهون من موت علی فراش^{۳۱} . سوگند به کسی که جان علی به دست اوست ، هزار ضربت با شمشیر بر سر آسان تر از مرگ بر بستر است . این رهنمودهای علوی آموزه های فراوان برای شکل گیری فرهنگ سیاسی شیعی داشت و دارد . این اظهارات امام علی علیه السلام در موضوع شهادت طلبی ، نظریه دینی لزوم آمادگی برای شهادت و ضرورت شهادت طلبی را تبیین می نماید و اهمیت و جایگاه عالی شهادت طلبی را در میان آموزه های سیاسی بیان می کند . سرانجام زمانی که ضربت ابن ملجم لعنه الله علیه برفرق سربارک امام علی علیه السلام فرود آمد و امام در آستانه ی رسیدن به آرزوی دیرینه ی خویش قرار گرفت فرمود : فزت و رب الکعبه^{۳۲} به خدای کعبه رستگار و پیروز شدم .

درخواست شهادت برای یاران

امیرمومنان امام علی علیه السلام خیرخواه یاران خویش بودند و آن چه را برای خویش از خدا می خواستند برای آنان نیز درخواست می نمودند . در پایان خطبه ی خویش برای اصحاب فرمودند : نسال الله ربنا و ربکم ان یرزقنا و ایاکم خشیه السعداء و منازل الشهداء و مرافقه الانبیاء^{۳۳} از پروردگار ما و شما مسئلت می نمایم که به ما و شما خشیت سعادت‌مندان و منزل های شهیدان و همراهی با پیامبران را روزی گرداند . در این دعای علوی درخواست شهادت برای خویش و یاران شده است تا با شهادت به منزل های شهیدان در بهشت برسند .

۲۹- شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج ۱ ، ص ۳۰۶ * وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه ، ج ۱۱ ، ص ۸ ، ص ۱۱ !!!

۳۰- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام ، ج ۱۰۰ ، ص ۴۰ * شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج ۷ ، ص ۳۰۰ !!!

۳۱- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام ، ج ۷۷ ، ص ۴۰۳ !!!

۳۲- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام ، ج ۴۲ ، ص ۲۳۹ .

۳۳- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام ، ج ۷۸ ، ص ۱ * غررالحکم و دررالکلم ، ج ۶ ، ص ۱۸۹ ، حدیث ۱۰۰۰۷ .

در آستانه ی جنگ صفین نیز چنین دعا می کنند : و رب الجبال الرواسی الی جعلتها للارض اوتاداً و للخلق اعتماداً ، ان اظهرتنا علی عدونا فجئنا البغی وسدّنا الحق و ان اظهرتهم علینا فارزقنا الشهاده و اعصمنا من الفتنه^{۳۴} و ای پروردگار کوه های استواری که آن ها را بر زمین میخ ها و برای آفریدگان تکیه گاه قرار دادی ، اگر ما را بر دشمنانمان پیروز گرداندی ، سرکشی و ستمگری را از ما دور گردان و به حق و درست کاری استوارمان ساز و اگر دشمنان را به ما غلبه دادی . شهادت را روزی مان فرما و از فتنه نگاهمان دار .

در پایان نامه به مالک اشتر نخعی نوشتند : و انا اسال الله بسعه رحمته ... ان یختم لی ولک بالسعاده و الشهاده^{۳۵} . من به فراخی رحمت الهی از خدا درخواست می نمایم ... این که زندگانی من و ترا به سعادت و شهادت به سر رساند و پایان ببرد .

همچنین برای هاشم بن عتبّه چنین دعا کردند : اللهم ارزقه الشهاده فی سیبک^{۳۶} . بارخدا یا شهادت در راهت را روزی او گردان . امام زین العابدین علیه السلام نیز در دعا های خویش شهادت طلبی را آموزش داده اند و درون دعا شهادت طلبی را آورده و فرموده اند : حمداً نسعد به فی السعداء من اولیائهم و نصیر به فی نظم الشهداء بسیوف اعدائهم^{۳۷} . حمد و ستایشی که با آن سعادتمندان از اولیای خدا خوشبخت گردیم و با آن در گروه شهیدان به وسیله شمشیر دشمنان خدا قرار گیریم .

شهادت طلبی امام حسین علیه السلام راهنمای آزادگان جهان

انقلاب اسلامی کربلا و حماسه ی جاویدان حسینی و نهضت و قیام مقدس عاشوراء با شهادت طلبی توأم است . قیام امام حسین علیه السلام و شهادت طلبی جدایی ناپذیرند . امام حسین علیه السلام به همه ی انسان های در جستجوی عزمت ، کرامت ، عدالت ، استقلال ، سعادت ، آزادگی و رستگاری درس شهادت داد . امام حسین علیه السلام در دوران مبارزه از مدینه تا مکه و از مکه تا کربلا بارها ارزش شهادت و منطق شهید را بیان کرد و شهادت طلبی را به اصحاب خویش آموزش داد . در آغاز نهضت در مدینه ، از شهادت خود و یارانش سخن گفت و تنها شهادت طلبان را به همراهی فرا خواند .

۳۴- نهج البلاغه ، خطبه ۱۷۰ .

۳۵- نهج البلاغه ، نامه ۵۳ .!!!

۳۶- شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید ، ج ۳ ، ص ۱۸۴!!!!

۳۷- صحیفه سجاده ، دعای اول!!!!

امام صادق علیه السلام فرموده اند: هنگامی که امام حسین علیه السلام آماده حرکت شد درخواست کاغذی کرد و بعد از بسم الله چنین نوشت: من الحسين بن علی بنی هاشم، اما بعد فانه من لحق بی منکم استشهد و من تخلف عنی لم يبلغ الفتح والسلام.^{۳۸}

از حسین بن علی به بنی هاشم، اما بعد هر کس از شما به من ملحق شود و بیوندد شهید خواهد شد و هر که از همراهی من تخلف کند و بازماند به فتح و پیروزی نمی رسد و السلام.

امام حسین علیه السلام در آستانه ی خروج از مکه به سوی کربلا در یک سخنرانی عمومی فرمود: من کان فینا باذلاً مهجته و موطناً علی لقاء الله نفسه فلیرحل فانی راحل مصباحاً ان شاء الله.^{۳۹}

هر کس آماده است خون قلب خود را در راه ما نثار کند و جان برکف آماده شهادت است و خود را برای مرگ در راه خدا و لقاء الله آماده کرده است، همراه ما حرکت کند پس من فردا صبح به یاری خدا حرکت خواهم کرد.

در رهنمود دیگر فرموده اند: موت فی عز خیر من حیاه فی ذل.^{۴۰} مرگ با عزت از زندگی در ذلت بهتر است.

بنابراین امام حسین علیه السلام بارها یادآوری و تاکید نموده اند که به سوی شهادت می روند و منطق ایشان منطق شهید است و تنها کسانی را که شهادت طلب بوده اند به همراهی دعوت کرده اند. با دقت در گفتار و رفتار امام حسین علیه السلام بهتر می توان شهید و شهادت طلبی را شناخت و حد و مرزها و تعریف شهادت را درک کرد و فهمید زیرا ایشان به حکم چندین روایت سیدالشهداء مطلق در همه ی عصرها تا روز قیامت اند. آری امام حسین علیه السلام سیدالشهداء شهادت طلبان تاریخ است.

امام حسین علیه السلام قیام و رفتار و گفتار خویش را اسوه و سزاوار الگو شدن می شمارد و به عموم مردم جهان می فرماید: لکم فیّ أسوه.^{۴۱} کار، قیام، انقلاب و نهضت من برای شما الگو و نمونه است و می توانید از من پیروی نموده و کار من را سرمشق خویش قرار دهید. حسین بن علی

۳۸- بصائر الدرجات، ص ۵۰۲ * اللهوف علی قتلی الطفوف، ص ۶۵، ص ۶۶ * بحار الانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام ج ۴۴، ص ۳۳۰ و ج ۴۵، ص ۸۵ و ص ۸۷ * کامل الزیارات ابن قولویه، ص ۷۵.

۳۹- اللهوف علی قتلی الطفوف، ص ۶۰ و ص ۶۱ * كشف الغمه فی معرفه الائمه علیهم السلام، ج ۲، ص ۲۴۱ * اعیان الشیعه، ج ۱، ص ۵۹۳.

۴۰- بحار الانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام، ج ۴۴ * اعیان كشف الغمه فی معرفه الائمه علیهم السلام، ج ۲، ص ۲۴۴ * اعیان الشیعه، ج ۱، ص ۵۸۱.

۴۱- بحار الانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام، ج ۴۴، ص ۳۸۲ * اعیان الشیعه، ج ۱، ص ۵۹۶ * تاریخ طبری، ج ۷، ص ۳۰۰ * کامل ابن اثیر، ج ۳، ص ۱۷۱.

علیها السلام اسوه ی بزرگ شهادت طلبی و نمونه ی برتر و سزاوار پیروی است و قابلیت این را دارد که برای همه انسان ها در سراسر جهان تا روز قیامت الگو قرار گیرد . مهاتا گاندی رهبر استقلال طلب هند گفته است : من مبارزه را از شهیدان عاشورا آموختم^{۴۲} .

به شهادت رسیدن امامان علیهم السلام درس نامه ی شهادت طلبان

به اعتقاد شیعیان و گزارش مورخان و احادیث معصومین علیهم السلام ، همه امامان، اوصیاء و خلفای برگزیده ی پیامبر خدا به شهادت رسیده اند .

شیخ صدوق اعتقاد دارد پیامبر خدا و همه ی امامان شهید شده اند و عاملان شهادت آنان را نیز معرفی کرده است و در پایان می نویسد : قد اخبر النبی و الائمه انهم مقتولون و من قال : انهم لم یقتلوا فقد کذبهم و من کذبهم فقد کذب الله و من کذب الله فقد کفر به و خرج به عن الاسلام^{۴۳} . پیامبر و امامان خبر داده اند که آنان در راه خدا کشته می شوند و هر کس بگوید آنان شهید نشده اند ، آنان را تکذیب کرده است و هر کس آنان را تکذیب نماید خدا را تکذیب نموده است و هر کس خدا را تکذیب کند به او کافر شده و از اسلام خارج شده است .

علامه مجلسی نیز پایی گشوده است به عنوان «باب انهم لایموتون الا بالشهاده» امامان جز با شهادت از دنیا نمی روند . در این باب می گوید: ذهب کثیر من اصحابنا الی ان الائمه خرجوا من الدنیا علی الشهاده^{۴۴} . بسیاری از اصحاب ما بر این اعتقادند که امامان با شهادت از دنیا رفته اند . وی در بحث از زندگانی هر یک از امامان ، چگونگی به شهادت رسیدن آن امام را یادآوری می نماید^{۴۵} .

امام حسن مجتبی علیه السلام نظریه پیامبر خدا صلی الله علیه وآله وسلم بر شهادت امامان علیهم السلام را نقل کرده و در خطابه ای فرموده اند : لقد حدّثنی حبیبی جدی رسول الله صلی الله علیه وآله وسلم : ان الامر یملکه اثنی عشر اماماً من اهل بینه وصفوته ، ما منا الله مقتول او مسموم^{۴۶} . حبیبم جدم رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم به من گفت : همانا امر امامت و خلافت را دوازده امام از اهل بیتم و برگزیدگانم برعهده دارند، هیچ یک از ما نیست جز این که در راه خدا کشته شده یا زهر داده می شود .

۴۲- قیام جاودانه ، ص ۸۷ .

۴۳- العقاید ، ص ۱۰۹ و ص ۱۱۰ * بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام ، ج ۲۷ ، ص ۲۱۴ و ص ۲۱۵!!!!

۴۴- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام ، ج ۲۷ ، ص ۲۰۹ .

۴۵- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام ، ج ۴۲ ، ص ۱۹۰ و ص ۳۱۱ و ج ۴۴ ، ص ۱۳۴ و ص ۲۱۷ و ج ۴۵ ، ص ۳۹۴ و ج ۴۶ ، ص ۱۴۷ و ص ۲۱۲ و ج ۴۷ ، ص ۱ و ج ۴۸ ، ص ۲۰۶ و ج ۴۹ ، ص ۲۸۳ و ج ۵۰ ، ص ۱ و ص ۱۸۹ و ص ۳۲۵ .

۴۶- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام ، ص ۲۱۷ .

امام صادق علیه السلام نیز فرموده اند: **والله ما منا الا مقتول شهيد**^{۴۷}. به خدا سوگند هیچ يك از ما نیست جز این که در راه خدا کشته شده و به شهادت می رسد.

امام رضا علیه السلام نیز همین حقیقت را یادآوری نموده و فرموده اند: **ما منا الا مقتول**^{۴۸} هیچ يك از ما نیست جز این که در راه خدا کشته خواهد شد.

بدیهی است در مکتبی که همه ی بزرگان دین اش شهید شده اند، شهادت طلبی نهادینه می گردد و ارزش بزرگ و سنت الهی و امر مقدس و دارای احترام فراوان خواهد بود. بدیهی است امامان معصوم همه ی بهترین ها و با ارزش ترین ها را دارا می باشند، بنابراین شهادت آنان روشنگر این حقیقت است که شهادت عالی ترین و گرامی ترین و برترین نوع مرگ است.

امامان علیهم السلام سیاستمداران بندگان خدا

فلسفه سیاسی و نظام سیاسی دینی و تمام آموزه های سیاسی اسلام شیعی در پرتو رفتار و گفتار پیامبر خدا و اهل بیت علیهم السلام آشکار می گردد. مطابق بیان امام هادی علیه السلام در زیارت جامعه کبیره امامان علیهم السلام «ساسة العباد»^{۴۹} و بزرگان سیاسی و مدیران برتر سیاسی و نمونه های عالی سیاست الهی و اسوه های سیاسی بندگان خدا هستند. از میان دوازده امام، امام حسین علیه السلام دارای لقب «سیدالشهدا» گردیده اند. ابن قولویه در کتابش عنوان باب سی و هفتم را این جمله قرار داده است: «ما روی ان الحسین سیدالشهداء» آن چه روایت شده و دلالت دارد بر این که امام حسین علیه السلام سیدالشهداء است. در این باب هفت روایت آورده است. در نخستین روایت، حنان نقل کرده که امام صادق علیه السلام فرمودند: زوروا الحسین علیه السلام و لاتجفوه فانه سیدشباب اهل الجنة من الخلق و سیدالشهداء. امام حسین علیه السلام را زیارت کنید و به او جفا نکنید زیرا او سرور جوانان اهل بهشت از آفریدگان و سالار شهیدان و سیدالشهداء است.

در آخرین روایت هم ابوبصیر نقل کرده امام صادق علیه السلام فرمودند: **ما من شهيد الا و يحب ان يكون مع الحسين عليه السلام حتى يدخلون الجنة معه**^{۵۰}. هیچ شهیدی نیست مگر این که دوست دارد با امام حسین علیه السلام باشد تا با ایشان وارد بهشت گردد.

۴۷! بحارالانوار الجامعة لدرراخبارالائمة الاطهار علیهم السلام، ج ۲۷، ص ۲۰۹.

۴۸- بحارالانوار الجامعة لدرراخبار الائمة الاطهار علیهم السلام، ج ۲۷، ص ۲۱۴.

۴۹- مفاتیح الجنان، ص ۹۸۲.

۵۰- کامل الزیارات، ص ۳۵۶ تا ص ۳۶۴.

شهادت طلبان؛ یاران امام مهدی علیه السلام

همه ی حواریون و اصحاب خالص پیامبر صلی الله علیه و آله وسلم و امامان علیهم السلام شهادت طلب بوده اند. در انقلاب جهانی مهدوی در پایان تاریخ نیز یاوران امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشریف شهادت طلبان اند. علی بن عبدالحمید از امام صادق علیه السلام نقل کرده که در وصف یاران حضرت مهدی فرموده اند: یدعون الشهاده و یتمنون ان یقتلوا فی سبیل الله، شعارهم یالثارات الحسین علیهم السلام^{۵۱}. درخواست شهادت می کنند و آرزو می کنند در راه خدا کشته شوند، شعار آنان «ای خون خواهان حسین به پا خیزید» است. شهادت طلبی ارزش جاویدان و ابدی است و همواره ارزشمند بوده و هست و خواهد بود. شهادت طلبی برای همیشه ارزشمند و مقدس و دارای احترام می ماند. در عصر ظهور و در بزرگ ترین و گسترده ترین انقلاب الهی در جهان نیز روحیه ی ایثار و جهاد و شهادت جریان دارد و شهادت طلبی یک ارزش پایدار است. یاران حضرت مهدی علیه السلام عاشقان شهادت اند شهادت طلبانی که در راه او نیاز و مناجات با خدای خویش درخواست شهادت می کنند. آنان در مکتب مهدویت از ارزش و پاداش بی نظیر شهادت آگاهی یافته اند، از این رو در پی شهادت اند.

سرنوشت شهادت طلبان

شهادت طلبی در دین اسلام و آموزه های سیاسی الهی پیامبر اعظم حضرت محمد صلی الله علیه و آله وسلم شأن و جایگاه برجسته و عالی دارد. سرنوشت شهادت طلبان عارف و صادق، شهادت یا اجر شهادت است و سرانجام شهادت طلبان رستگاری و بهشت است. این حقیقت را بارها پیامبر خدا یادآوری نموده اند.

معاذ بن جبل نقل کرده است پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله وسلم فرموده اند: من سأل الله الشهاده مخلصاً اعطاه الله اجر شهید و ان مات علی فراشه^{۵۲}. هر کس با اخلاص از خداوند درخواست شهادت کند، خداوند اجر شهید به او عطا می نماید هر چند بر بستر بمیرد.

در حدیث نبوی دیگر آمده است: من سأل الله القتل فی سبیله صادقاً من قلبه اعطاه الله اجر الشهاده و ان مات علی فراشه^{۵۳}. هر کس با صداقت از دلش از خداوند درخواست شهادت در راهش را بنماید، خداوند به او پاداش شهادت دهد گرچه بر بستر بمیرد.

۵۱- سفینه البحار و مدینه الحکم و الآثار، ج ۲، ص ۱۳ * مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۱۱۴. !!

۵۲- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۵، حدیث ۱۱۱۴۰ * میران الحکمه، ج ۵، ص ۲۰۰، حدیث ۹۸۱۴.

۵۳- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۲، حدیث ۱۱۱۷ و ص ۱۸۰، حدیث ۱۱۲۰۸.

سهل بن حنیف گفته است پیامبر خدا فرمود: من سأل الله الشهادة بصدق بلغه الله منازل الشهداء و ان مات علی فراشه^{۵۴}. هر کس از روی صدق و راستی از خدا تقاضای شهادت کند، خداوند او را به منازل شهیدان برساند هر چند بر بستر بمیرد.

انس نقل کرده است رسول خدا فرمود: من طلب الشهادة اعطيها و ان لم تصبه^{۵۵} هر کس طلب شهادت نماید، داده می شود گرچه به آن نرسد. آری شهادت طلب اگر در ظاهر کشته نشود در حقیقت به شهادت رسیده است زیرا اجر و پاداش آن را دارد.

در حدیث نبوی دیگری آمده است: من طلب الشهادة صادقاً اعطيها و ان مات علی فراشه^{۵۶}. هر کس صادقانه شهادت را بخواهد عطا می شود گرچه بر بستر بمیرد.

ابومالک اشعری گفته است رسول خدا فرمود: من سأل الله القتل فی سبيله صادقاً من نفسه ثم مات او قتل فله اجر شهيد^{۵۷}. کسی که از خداوند از روی راستی نفس و صداقت، شهادت در راهش را درخواست کند، بمیرد یا کشته گردد، پس برای او اجر شهید است.

بر اساس این احادیث نبوی پایان کار شهادت طلبان صادق و مخلص، کسب اجر شهادت و رسیدن به منزل ها و جایگاه شهیدان است. تکرار و تأکید بر این که سرانجام شهادت طلبان کشته شدن در راه خدا یا پاداش شهادت خواهد بود در راستای تشویق انسان ها به شهادت طلبی است. مومنان و مخلصان با آگاهی و نشاط شهادت و منطق شهیدان، بی ترس از مرگ و با آرامش و اطمینان کامل در صحنه های خطرناک حضور می یابند و با نیروی بی پایان ایمان و قدرت معنوی و روحیه ی بالای دینی، همه ی موانع رشد و کمال و سعادت را از پیش پا بر می دارند.

شهادت طلبان بر اساس تعلیمات دینی یقین دارند پایان حیات دنیوی آنان، شهادت یا اجر شهادت است و در هر دو صورت به زندگی و حیات جاوید اخروی و رضوان الهی و بهشت برین خواهند رسید. در فلسفه ی سیاسی اسلام، شهادت طلبی منبع بزرگ قدرت امت اسلامی و اقتدار مسلمانان است.

نیرو و انرژی شهادت طلبی تمام نشدنی است و قدرت های مادی و اسلحه و ثروت و امکانات و تجهیزات نظامی در برابر قدرت بی پایان شهادت طلبان، هیچ و بی اثر است.

۵۴- صحیح مسلم، ج ۳، ص ۱۵۱۷ * کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۲، حدیث ۱۱۱۱۳ و ص ۱۸۰، حدیث ۱۱۲۰۷

* سفینه البحار و مدینه الحکم و الآثار، ج ۱، ص ۷۲۰ * میزان الحکمه، ج ۵، ص ۱۹۵، حدیث ۹۷۸۸ !!!

۵۵- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۲، حدیث ۱۱۱۱۴ و ص ۱۸۰، حدیث ۱۱۲۰۶.

۵۶- صحیح مسلم، ج ۳، ص ۱۵۱۷، کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۸۳، حدیث ۱۱۲۳۶ !!!

۵۷- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۵، حدیث ۱۱۱۴۱ !!!

خون بر شمشیر و شهادت طلبی بر تانگ و اسلحه و بمب اتم پیروز خواهد گشت .

علاقه ی شهیدان به بازگشت به دنیا برای شهادت طلبی

از میان اهل بهشت تنها شهیدان اند که خواستار بازگشت به دنیا برای شهادت اند . هیچ یک از انسان هایی که در آخرت اهل خیرند نمی خواهند زنده شوند و به دنیا بازگردند فقط شهیدان آرزوی بازگشت به دنیا برای کشته شدن در راه خدا را دارند . این حقیقت جایگاه بلند شهادت طلبی در آموزه های دینی را نشان می دهد . تبیین این حقیقت از سوی رسول خدا ، در ایجاد و تقویت « شوق شهادت » در بین مسلمانان نقش موثری داشت . شهادت طلبی در راس هرم ارزش های الهی جای دارد و در نظام ارزش گذاری دینی در اوج و بالاترین درجات و مراتب ارزش ها قرار می گیرد . آن قدر ارزش شهادت طلبی بالا است که تنها شهیدان که جایگاه برتر شهادت را در جهان آخرت مشاهده کرده اند در آرزوی تجدید حیات و در اندیشه ی بازگشت به دنیا برای شهادت اند .

شهادت طلبی شهیدان هرگز پایان نمی پذیرد . اشتیاق به شهادت در اهل بهشت آرزوی رجعت و زندگانی نوبرای شهادت را می پروراند .

انس بن مالک نقل کرده است رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم فرمود : ما احد یدخل الجنة یحب ان یرجع الی الدنیا وله ما علی الارض من شی الا الشهید یتمنی ان یرجع الی الدنیا فیقتل عشر مرات لمایری من الکرامه ^{۵۸} . هیچ یک از انسان هایی که داخل بهشت می شوند دوست ندارند به دنیا بازگردند و برای آنان همه ی آن چه روی زمین است باشد ، جز شهید که آرزو دارد به دنیا بازگردد پس ده بار شهید شود ، به دلیل کرامتی که می بیند . مطابق این حدیث نبوی ، ارزش شهادت در پیشگاه خدا از هر آن چه در روی زمین است بیشتر است و کرامت شهیدان از هر گروه دیگر اهل بهشت افزون تر است . از این رو خواستار بازگشت به دنیا برای شهادت های پی در پی اند .

پیامبر خدا در حدیث دیگر فرموده اند : ما من عبدیموت له عندالله خیریسره ، ان یرجع الی الدنیا وان له الدنیا و ما فیها الا الشهید لمایری من فضل الشهاده فانه یسره ان یرجع الی الدنیا فیقتل مره اخری ^{۵۹} . هیچ بنده ای نیست بمیرد و برایش خیری باشد او را خوشحال کند و بخواهد به دنیا

۵۸- صحیح بخاری ، ج ۳ ، ص ۲۰۸ ، باب تمنی المجاهدان یرجع الی الدنیا * کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال ، ج ۴ ، ص ۱۷۳ ، حدیث ۱۱۱۲۹ و ص ۱۷۶ ، حدیث ۱۱۱۵۳ .

۵۹- صحیح بخاری ، ج ۳ ، ص ۲۰۲ و ص ۲۰۳ * کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال ، ج ۴ ، ص ۱۷۴ ، حدیث ۱۱۱۳۲ .

برگردد و برایش دنیا و هر آن چه در آن است باشد، جز شهید به دلیل آن چه از فضیلت شهادت می بیند خوشحال می شود به دنیا بازگردد پس بار دیگر شهید شود.

مطابق این حدیث نبوی، فضیلت شهادت، از دنیا و هر آن چه در آن است بیشتر است و از میان اهل خیر در جهان پس از مرگ، تنها شهیدان خوشحال می شوند از این که به دنیا بازگردند تا بار دیگر شهید شوند!

خط شهادت طلبی شهیدان ادامه دارد. آنان خواستار زنده شدن برای شهادت دوباره اند. پیامبر خدا فرموده است: روز قیامت مردی از بهشت آورده می شود خداوند به او می فرماید: ای فرزند آدم جایگاهت را چگونه دیدی؟ می گوید: بهترین جایگاه! خدا می فرماید: درخواست و آرزو کن. پس می گوید: یا رب ما اسأل و اتمنی الا ان تردنی الی الدنیا فاقتل فی سبیلک عشر مرات لما یری من فضل الشهاده^{۶۰}. پروردگارا هیچ درخواست و آرزویی ندارم جز این که مرا به دنیا بازگردانی پس در راهت ده بار کشته شوم برای آن چه از فضل شهادت دیده است!

محمد بن ابی عمیره نقل کرده است رسول خدا فرمود: ما من الناس من نفس مسلمه یقبضها ربها تحب ان ترجع الیکم و ان لها الدنیا و ما فیها غیرالشهید و لان اقتل فی سبیل الله احب الی من ان یکون لی اهل الوبر و المدر^{۶۱}. از میان مردم جز شهید هیچ نفس مسلمانی نیست که خدایش او را قبض روح نماید دوست بدارد به سوی شما بازگردد و برایش همه دنیا و آن چه در آن است باشد، هر آینه اگر در راه خدا کشته شوم برایم محبوبتر و بهتر است از این که اهل شهر و روستا و نعمت های شان را دارا گردم.

عباده بن صامت نقل کرده است: رسول خدا فرمود: ما علی الارض من نفس تموت و لها عندالله خیر تحب ان ترجع الیکم و لها الدنیا الا اتقتل فی سبیل الله فانه یحب ان یرجع الی الدنیا فیقتل مره اخری لما یری من ثواب الله له^{۶۲}. روی زمین نفسی نیست که بمیرد و برای او نزد خدا خیری باشد دوست بدارد به سوی شما برگردد و برای او دنیا باشد، جز کشته شده ی در راه خدا که او دوست دارد به دنیا بازگردد پس بار دیگر شهید شود به دلیل آن چه از ثواب خدا برای شهید می بیند.

۶۰- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۴، حدیث ۱۱۱۳۱.

۶۱- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۴، حدیث ۱۱۱۳۳!!

۶۲- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۴، حدیث ۱۱۱۳۰!!!

در حدیث نبوی دیگر آمده است: ما من اهل الجنة احد يسره ان يرجع الى الدنيا و له عشر امثالها الا الشهيد فانه يوَد انه يرَد الى الدنيا عشر مرات فيستشهد لما يرى من الفضل^{۶۳}. از اهل بهشت هیچ کس خوشحال نمی گردد به دنیا برگردد و ده برابر دنیا برایش باشد جز شهید زیر او دوست دارد که ده بار به دنیا بازگردد تا طلب شهادت نماید برای آن چه از فضل می بیند.

در روایت دیگر رسول خدا صلی الله علیه و آله وسلم می فرمایند: ما من احد يدخل الجنة يسره ان يرجع الى الدنيا الا الشهيد فانه يحب ان يرجع ليقتل مره اخرى^{۶۴}. هیچ یک از کسانی که وارد بهشت می شوند خوشحال نمی شوند از این که به دنیا بازگردد خوشحال و مسرور گردد جز شهید که دوست دارد تا بار دیگر شهید شود.

در این احادیث نبوی « کرامت » و « فضیلت » و « ثواب » بی نظیر شهادت و جایگاه عالی شهیدان گزارش شده است. این حقایق با ارزش پیرامون شهادت، همراه با تصریح به برتری شهادت بر دنیا و همه آن چه در آن است، آموزش درس شهادت طلبی به مسلمانان است. عشق به زندگی برای شهادت آرمان شهادت طلبان است. آنان پس از مرگ نیز در آرزوی بازگشت به دنیا تنها برای شهادت اند. در بهشت هم آرزوی شهیدان، برگشت به دنیا برای شهادت طلبی است!

شهادت طلبی جابر بن عبدالله انصاری پس از شهادت

ابوجابر عبدالله بن عمرو بن حرام در جنگ های بدر و احد شرکت داشت^{۶۵}. و در جنگ احد به شهادت رسید^{۶۶}. و نخستین شهید در این جنگ بود که پیش از شکست مسلمانان شهید شد^{۶۷}. او برای شهادت به میدان آمد و در آستانه ی رفتن به احد به جابرفرزندش گفت: فرزندم خود را جز شهید نمی بینم و نخستین کسی که در جنگ شهید گردد من خواهم بود به خدا قسم هیچ کس عزیزتر از تو جز جان رسول الله برایم نیست!^{۶۸}

او پس از شهادت در گفتگوی با خدای خویش خواستار بازگشت به دنیا برای شهادت در راه خدا همراه با پیامبر خدا بوده است. این واقعیت در تعدادی حدیث از رسول خدا نقل شده است.

۶۳- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۶، حدیث ۱۱۱۵۵.

۶۴- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۶، حدیث ۱۱۱۵۲!!!

۶۵- الطبقات الكبرى، ج ۳، ص ۶۲۱ * الاصابه فی تمییز الصحابه، ج ۲، ص ۳۵۰ * اسدالغابه فی معرفه الصحابه، ج ۳، ص ۳۴۶.

۶۶- اسدالغابه فی معرفه الصحابه، ج ۳، ص ۳۴۸. !!

۶۷- الاستیعاب فی معرفه الاصحاب، ج ۲، ص ۳۳۹. !!!

۶۸- اسدالغابه فی معرفه الصحابه، ج ۳، ص ۳۴۷. !!!

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم به جابر بن عبدالله انصاری فرمود: ای جابر آیا می دانی خداوند پس از شهادت، پدرت را زنده کرد و با او سخن گفت به او گفت آن چه دوست داری از خدا بخواه! جابر گفت: اردّ الی الدنیا فاقتل مره اخری. به دنیا باز گردانده شوم پس بار دیگر شهید شوم! خداوند فرمود: این در حکم می گذشته است که کسی به دنیا بر نمی گردد. ^{۶۹} در نقل دیگر به خداوند گفت: یا رب ما عبدتک حق عبادتک اتمنی علیک ان تردی الی الدنیا فاقتل مع نیک فقتل فیک مره ^{۷۰}. ای پروردگار من! من تو را آن گونه که سزاوار و حق است عبادت نکرده ام آرزو دارم که مرا به دنیا باز گردانی همراه با پیامبرت جنگ کنم پس بار دیگر در راه تو شهید گردم. پیامبر خبر این گفتگوی ابوجابر و خداوند و شهادت طلبی مکرر جابر را به جابر داده و این بشارت خدا و رسول خدا شمرده اند ^{۷۱}.

تامل و دقت در این گفتگوی ابوجابر و خدای او، عشق تمام نشدنی برخی اصحاب پیامبر به شهادت طلبی را آشکار می کند.

فضایل و امتیازات شگفت انگیز شهادت سازنده ی روحیه شهادت طلبی

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم و امامان علیهم السلام با تبیین امتیازات و فضایل بی نظیر شهادت در راه خدا، گام های بلندی را در آموزش شهادت طلبی به مسلمانان برداشتند. در پرتو همین امتیازات است که واژه ی شهادت مقدس ترین و محترم ترین کلمه در پیشگاه خدا و خلق شده است. در واژه ی شهید نورانیت و قداست الهی نهفته است.

درک امتیازات واقعی شهادت، عامل جذب مردم به سوی شهادت طلبی است. این همه امتیاز بزرگ، خبر از جایگاه عالی شهادت طلبی در فرهنگ سیاسی اسلام و آموزه های انسان ساز آن دارد.

شهادت طلب بزرگ ترین نیکوکار

۶۹- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۶، حدیث ۱۱۱۵۶.

۷۰- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۷، حدیث ۱۱۱۵۹ و ۱۱۱۶۰ مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۲۴۳!!

۷۱- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۶، حدیث ۱۱۱۵۷ و ۱۱۱۵۹، حدیث ۱۱۱۶۰ * شهیدان اسلام

در عصر پیامبر، ص ۱۳۶.

سکونی از امام صادق علیه السلام نقل کرده است که رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: فوق کل ذی بربر حتی یقتل الرجل فی سبیل الله فاذا قتل فی سبیل الله فلیس فوقه بر^{۷۲} بالاتر از هر نیکوکاری، نیکوکار دیگر و برتر از هر کار نیکی کار نیک دیگری است تا آن گاه که انسان در راه خدا شهید گردد اگر در راه خدا شهید شد دیگر بالاتر از آن نیکوکاری نیست و بالاتر از شهادت هیچ کار نیکی وجود ندارد.

به حکم این حدیث، شهادت اوج نیکوکاری است در درجات نیکوکاری شهادت بالاترین درجه است و هیچ کار نیکی در جهان به ارزش شهادت نمی رسد. بنابراین شهادت طلبی بالاترین ارزش را دارد زیرا در جستجوی بزرگ ترین آرمان های قابل تصور برای بشریت است. انسان شهادت طلب هم سطح و هم طراز و شبیهی در نیکوکاری ندارد همه ی نیکوکاران جهان باید در درجات پایین تر از شهیدان جای گیرند. هیچ نیکوکاری در عرض شهیدان و شهادت طلبان قرار ندارد.

در حدیث دیگر امام موسی بن جعفر علیها السلام از رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم چنین نقل کرده اند: ان فوق کل بربر احتى یقتل الرجل شهیداً فی سبیل الله^{۷۳}. همانا بالاتر از هر نیکی کار نیک دیگری است تا آن جا که انسان در راه خدا کشته شود و شهید گردد. پایان نیکوکاری شهادت طلبی است و آسمان هفتم کارهای نیک انسان ها شهادت است. همه ی نیکوکاران و خدمتگذاران جهان مدیون شهیدان اند. چون زمینه و بستر و امنیت برای خدمت آنان را خون شهیدان فراهم نموده است.

قطره ی خون شهید محبوب ترین قطره ها

خون انسان نجس است اما همین خون زمانی که در راه خدا ایثار گردد ارزش و احترام بسیار می یابد. هر خونی بریزد هدر می رود جز خون شهید که هیچ وقت هدر نمی رود قطره خون شهید وارد پیکر اجتماع می گردد و شهادت تزریق خون به پیکر اجتماع است و شهیدان به رگ های اجتماع خود جدید وارد می کنند^{۷۴}. قطره خون شهید قطره مقدس و ارزشمند و تاثیر گذار و سودمند است. آثار خون شهید در زندگانی انسان ها و رسیدن به حیات برتر و حیات طیبه و حیات نورانی و زیبا، علت محبوبیت قطره ی خون در پیشگاه خداوند است.

۷۲- الکافی، ج ۲، ص ۳۴۸ * کتاب الخصال، ج ۱، ص ۹، باب الواحد، حدیث ۳۱ * بحار الانوار الجامعة لدرر اخبار الائمة الاطهار علیهم السلام، ج ۷۴، ص ۶۰ و ۶۱ و ج ۱۰۰، ص ۱۰ * وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه، ج ۱۱، ص ۱۰ * جواهر الکلام فی شرح شرائع الاسلام، ج ۲۱، ص ۴.

۷۳- بحار الانوار الجامعة لدرر اخبار الائمة الاطهار علیهم السلام، ج ۱۰۰، ص ۱۵ و ص ۵۰.

۷۴- قیام و انقلاب مهدی از دیدگاه فلسفه تاریخ و شهید، ص ۱۰۴.

امام سجاد علیه السلام گفته اند پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم فرمود: ما من قطره احب الی الله عزوجل من قطره دم فی سبیل الله^{۷۵}. هیچ قطره ای در پیشگاه خدای عزوجل محبوبتر و بهتر از قطره ی خون در راه خدا نیست!

فداکاری و ایثار شهادت طلبان در جهان بالاترین فداکاری و ایثار است. چون سرمایه ی زندگی دنیوی را که عمر است و قطرات خون خویش را که سرمایه حیات است در راه خدا می دهد. قطره ی خود شهادت طلب بیشترین ارزش را در نزد خدای جهان دارد.

حیات شهید برترین، گرامی ترین و شریف ترین مرگ

شهیدان زنده اند و هرگز نمی میرند. جلوه ها و مظاهر حیات شهیدان در اجتماع و درون اقشار و طبقات جامعه زیاد است. برخی از نشانه های حیات شهید بسته به انجام وظایف خویشاوندان، دوستان، آشنایان، مدیران، حاکمان، نخبگان، هنرمندان و دانشمندان جهان نسبت به خون شهیدان و احساس مسئولیت در ارتباط با آرمان شهیدان است.

قرآن در دو آیه به صراحت شهیدان را «أحیاء» و زندگان می داند و از جهانیان می خواهد هرگز نگوئید و هیچ گاه گمان نکنند شهیدان «اموات» می باشند^{۷۶}. هیچ کس حق ندارد واژه میت را برای شهیدان به کار ببرد. مرگ ظاهری شهید، حیات جاویدان است. به کار رفتن موت و مرگ نسبت به شهیدان با مسامحه در تعبیر و بر اثر برخی شباهت های ظاهری شهیدان با اموات است.

مردی خدمت پیامبر اسلام رسید و عرض کرد: «إنی راغب نشیط فی الجهاد. من رغبت و نشاط در جهاد دارم! پیامبر خدا او را در این راه تشویق کرده فرمودند: فجاهد فی سبیل الله فانک ان تقتل کنت حیا عندالله ترزق و ان مت فقد وقع اجرک علی الله وان رجعت خرجت من الذنوب کما ولدت^{۷۷}. در راه خدا جهاد کن پس اگر تو به شهادت برسی زنده ای و در نزد خدا روزی می خوری و اگر مردی اجرت بر خداوند است و اگر سالم بازگشتی از گناهان همانند روزی که به دنیا آمدی خارج می گردی و پاک می شوی.

احادیثی که شهادت را «افضل الموت»^{۷۸} برترین مرگ و «اکرم الموت»^{۷۹} گرامی ترین مرگ و «اشرف الموت»^{۸۰} شریف ترین مرگ می نامد همین حقیقت را بیان می کند. شهادت بهترین و

۷۵- بحارالانوارالجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام، ج ۱۰۰، ص ۱۰ * وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه، ج ۱۱، ص ۸ * کنز العمال فی سنن الاقوال والافعال، ج ۴، ص ۱۷۶، حدیث ۱۱۱۵۱.

۷۶- قرآن کریم، سوره ی بقره، آیه ۱۵۴ و سوره ی آل عمران، آیه ۱۶۹.

۷۷- بحارالانوارالجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام، ج ۱۰۰، ص ۱۴ * وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه، ج ۱۱، ص ۱۳.

۷۸- وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه، ج ۱۱، ص ۸ * کنز العمال فی سنن الاقوال والافعال، ج ۴، ص ۱۷۳.

گرامی ترین و شریف ترین نوع مرگ است زیرا با این که موت است حیات می باشد و شهید مرگ با حیات دارد و هرگز همانند سایر مرگ ها نیست. شهید نمی میرد و صفت حی و زنده بودن را بر اساس وحی الهی و آیات قرآن و حدیث نبوی داراست.

هویت شهادت با مرگ های دیگر تفاوت بنیادی دارد. شهادت طلب در راه رسیدن به زندگی و حیات الهی گام بر می دارد هدفش رسیدن به برترین، گرامی ترین، شریف ترین و ارزشمندترین نوع مرگ هاست.

سایر امتیازات شهیدان

امتیازات، فضیلت ها و درجات شهید در دین اسلام فراوان است. درنگ و تفکر در این امتیازات شگفت انگیز، جایگاه برتر شهادت طلبی در نظام سیاسی اسلامی را روشن می نماید. شهیدان پاکان روزگارند زیرا شهید در این دنیا هر گناهی را انجام داده باشد با نخستین قطره خونی که از او بر زمین می ریزد همه ی گناهانش می ریزد و پاک می گردد.

ابو امامه گفته است رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم فرمود: انّ اول قطره تنزل من دم الشهید یکفربها ذنوبه^{۸۱}. نخستین قطره ای که از خون شهید فرو می ریزد، با آن گناهانش پوشیده می گردد و محو می شود. انس در گزارش امتیازات شهید از رسول خدا نقل می کند: اول دفعه من دمه یغفرله ذنوبه^{۸۲}. با نخستین قطره از خونش، گناهانش آمرزیده می شود. امام صادق علیه السلام فرموده اند: من قتل فی سبیل الله لم یعرفه الله شیئاً من سیئاته^{۸۳}. کسی که در راه کشته شود خداوند چیزی از گناهانش را به وی نمی شناساند. شهیدان در صحنه کارزار و نبرد و در چکاوک سلاح ها آزمایش می شوند و سوال و جواب پرسش و پاسخ شب اول قبر ندارند و از عذاب قبر در امان اند. مردی از اصحاب به پیامبر عرض کرد: ای رسول خدا چطور است همه مومنان در همه قبرهاشان آزمایش می شوند ولی شهید از عذاب قبر در امان است؟

۷۹- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام، ج ۱۰۰، ص ۴۰ * غرالحکم ودررالکلم، ج ۲، ص ۵۹۹، حدیث ۳۶۲۹* شرح نهج البلاغه ابن ابی الحدید، ج ۷، ص ۳۰۰.

۸۰- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار علیهم السلام، ج ۱۰۰، ص ۸.

۸۱- کنزالعمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۴، حدیث ۱۱۱۳۷.

۸۲- کنزالعمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۶، حدیث ۱۱۱۴۹.

۸۳- الکافی، ج ۵، ص ۵۴، وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه، ج ۱۱، ص ۹. !!!

پیامبر خدا فرمود: کفی ببارقه السيوف على رأسه ففته^{۸۴} همان برق شمشیرها برفراز سرش برای آزمایش او کافی است.

شهیدان امینان خداوند در زمین اند. آنان جانشان را که بزرگترین امانت الهی در اختیار هر انسان است در راه خدا دادند و انسان های امین در جهان بشری اند و امانت داران صادق و بی ریا و با اخلاق اند که برای همیشه الگوهای امانت داری و مایه امن و امان زمینیان اند.

پیامبر خدا فرموده اند: ان شهداء الله في الارض أمناء الله في خلقه^{۸۵}. شهیدان خدا در زمین، امینان خدا در بین خلق او هستند. شهیدان روز قیامت شفاعت می کنند. شهادت طلبان پاک و وارسته آن قدر در نزد خداوند ارج و ارزش دارند که همان پیامبر و امامان دارای حق شفاعت می گردند.

امام صادق (علیه السلام) فرموده اند: رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم در معرفی شفیعیان بشر در روز قیامت فرمودند: ثلاثة يشفعون الى الله يوم القيامة فيشفعهم الانبياء ثم العلماء ثم الشهداء^{۸۶}. سه گروه اند که در روز قیامت نزد خداوند شفاعت می کنند: پیامبران، پس دانشمندان (امامان علیهم السلام) و سپس شهیدان.

امام علی علیه السلام در پاسخ جوانی که درخواست کرد امتیازات و فضایل مبارزان و شهیدان در راه خدا را برای او بیان کنند، در ضمن خطبه ای بلند فرمودند: فوالذی نفسی بیده لو كان الانبياء على طريقهم لترجلو لهم لما يرون من بهائم حتى ياتوا الى موائد من الجواهر فيقعدون عليها ويشفع الرجل منهم سبعين الف من اهل بيته و جيرته حتى ان الجارين يختصمان ايها اقرب^{۸۷}.

به خدا سوگند اگر پیامبران در راه آنان باشند به احترام بهاء و مقام آنان پیاده می شوند تا این که با آنان بر سر سفره غذا از جواهر بیایند پس بر آن بنشینند و هر مجاهد شهید از شهیدان، هفتاد هزار از اهل بیت و همسایگانش را شفاعت میکند تا این که دو همسایه در این که کدام به او نزدیک ترند درگیر می شوند.

اویس قرنی از شهادت طلبان صدر اسلام بود. او روزی خدمت امیرمومنان امام علی علیه السلام رسید و عرض کرد: دستت را بده تا با تو بیعت کنم! امام فرمود: برای چه با من بیعت کنی؟ گفت: على السمع والطاعة و القتال من يدىك حتى اموت او يفتح الله عليك. بر شنیدن و

۸۴- الكافي، ج ۵، ص ۵۴ * وسائل الشيعة الى تحصيل مسائل الشريعة، ج ۱۱، ص ۶ * كنز العمال في سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۳۰، حديث ۱۰۶۰۶ و ص ۱۷۴، حديث ۱۱۱۳۴.

۸۵- كنز العمال في سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۵، حديث ۱۱۱۴۴، ۱۱۱۴۵.

۸۶- قرب الاسناد، ص ۳۱ * بحار الانوار الجامعة لدرر اخبار الائمة الاطهار عليهم السلام، ج ۱۰۰، ص ۱۲ * سفينة البحار و مدينة الحكم و الآثار، ج ۱، ص ۷۲۰.

۸۷- بحار الانوار الجامعة لدرر اخبار الائمة الاطهار عليهم السلام، ج ۱۰۰، ص ۱۳ و ص ۱۴ !!.

فرمان برداری و نبرد پیش روی شما تا شهید شوم یا خداوند بر تو فتح و پیروزی آورد. امام پرسید: نامت چیست؟ گفت: اویس قرنی، امام فرمود: الله اکبر اخبرنی حییبی رسول الله انی ادرک رجلا من امته یقال له اویس القرنی یكون من حزب الله و رسوله یموت علی الشهاده یدخل فی شفاعه مثل ربیعه و مضر.^{۸۸} الله اکبر! حییبم رسول خدا به من خبرداد من مردی از امت او را که اویس قرنی نامیده می شود درک می کنم او از حزب خدا و رسول خدا است و بر شهادت می میرد و در شفاعت او مثل قبیله ربیعه و مضر وارد می شوند.

شهیدان نخستین انسان هایی اندک وارد بهشت می شوند. امام رضا علیه السلام از قول پیامبر خدا صلی الله علیه وآله وسلم نقل کرده اند: اول من یدخل الجنة شهید.^{۸۹} نخستین کسی که وارد بهشت می گردد شهید است.

شهیدان نیازی به غسل و کفن ندارند. هر مسلمانی از دنیا برود باید او را غسل داده و کفن کنند اما این دستور یک استثناء دارد و آن شهید است. این استثناء رازورمزی دارد. نشانه ی این است که روح و شخصیت شهید آن چنان پاک و وارسته شده که در بدنش خونس و جامه اش اثر گذاشته است. بدن و جامه ی شهید در ناحیه روح و اندیشه و حق پرستی و اخلاص و پاکبختگی اش کسب شرافت کرده است.

ابان بن تغلب گفته است شنیدم امام صادق علیه السلام فرمود: الذی یقتل فی سبیل الله یدفن فی ثیابه ولا یغسل... ان رسول الله کفن حمزه فی ثیابه ولم یغسله و لکنه صلی علیه^{۹۰} کسی که در راه خدا شهید شود در لباسش دفن می گردد و غسل داده نمی شود... همانا رسول خدا صلی الله علیه وآله وسلم حمزه را در لباسش کفن نمود و او را غسل نداد ولی بر او نماز گزارد.

ابن عباس نقل کرده رسول خدا درباره ی شهیدان فرمودند: ادفنوهم یدمائهم و ثیابهم^{۹۱}. شهیدان را با بدن ها و لباس های خونین شان دفن کنید.

نعیم بن هبار از رسول خدا درباره ی شهیدان چنین نقل کرده است: یضحک الیهم ربک، ان الله اذا ضحک الی عبده المؤمن فلاحساب علیه^{۹۲}. پروردگارت بر شهیدان می خندد و هرگاه خداوند بر بنده مومن اش تبسم نماید پس حسابی به او نیست.

۸۸- اعلام الوری باعلام الهدی، ص ۱۷۳، الرکن الثانی من الکتب فی ذکر الامام الاول.

۸۹- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الأطهار علیهم السلام، ج ۷۱، ص ۲۷۲ و ج ۱۰۰، ص ۱۱.

۹۰- وسائل الشیعه الی مسائل الشریعه، ج ۲، ص ۷۰۰.

۹۱- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۸۴.

۹۲- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۱، حدیث ۱۱۱۰۰!!

شهادت اصل و معیار سنجش اعمال

در صدر اسلام جایگاه عالی شهادت درون فرهنگ سیاسی معنوی اسلامی، در پرتو گفتار و رفتار پیامبر اعظم صلی الله علیه و آله وسلم برای مسلمانان آشکار شد. عموم اصحاب و پیروان رسول خدا پی به قداست و حرمت و ارزش بی حد و حصر شهادت بردند. مسلمانان امتیازات و فضایل شهید را شناختند. شهادت و اعتبار و ارزش بی پایان آن سبب گردید شهادت محور و معیار سنجش و ارزیابی سایر کارهای خوب شود.

برای ترغیب و تشویق مسلمانان در انجام اعمال صالح و آمادگی جهت تحمل سختی ها و مشکلات در راه حق، برخی از آن کارها با شهید و شهادت پیوند خورد. تبیین اهمیت و ارزش بسیاری از کارها با برقراری ارتباطات و مناسبات گوناگون بین آن کارها و شهادت انجام گردید. جایگاه شناخته شده و پذیرفته شده ی شهادت و شهادت طلبی، عامل نشان دادن درستی و اعتبار برخی اعمال گشت.

پیامبر اکرم در تبیین اهمیت و جایگاه محبت آل محمد علیهم السلام، دوستان اهل بیت علیهم السلام را شهید نامیده و فرمودند: من مات علی حب آل محمد مات شهیداً^{۹۳}. هر کس بر محبت آل محمد بمیرد شهید مرده و به شهادت رسیده است.

ابن عباس گفته است پیامبر خدا در بیان مقام کسی که برای دفاع از اهل و عیال، مال و همسایه خویش کشته شود فرمودند: من قتل دون اهله ظملاً فهو شهید و من قتل دون ماله ظملاً فهو شهید و من قتل دون جاره ظملاً فهو شهید^{۹۴}. هر کس از روی ستم در راه اهل خویش، مال خویش، همسایه خویش کشته شود شهید است.

عایشه گفته است رسول خدا در بیان مقام عاشق عقیف فرمود: من عشق ففء ثم مات فهو شهید^{۹۵}. هر کس عاشق شود پس عفت کند و سپس بمیرد او شهید است!

درباره ی دفاع از جان خویش و برادر خویش فرمودند: من قتل دون نفسه فهو شهید و من قتل دون اخیه فهو شهید^{۹۶}. هر کس در دفاع از جان و برادرش کشته شود او شهید است.

۹۳- بحار الانوار الجامعه لدرر اخبار الائمه الاطهار علیهم السلام، ج ۶۸، ص ۱۳۷.

۹۴- وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه، ج ۱۱، ص ۹۲ و ص ۹۳* کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۸۲، حدیث ۱۱۲۳۳ و ۱۱۲۳۴.

۹۵- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۸، حدیث ۱۱۱۷۵.

۹۶- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۸، حدیث ۱۱۱۶۸ !!

ابوهریره گفته است رسول خدا در بیان مقام مرزداران فرمود: من مات مرابطاً مات شهيداً^{۹۷}. هر کس در حال مرزداري بميرد شهيد مرده است.

عقيه بن عامر گفته است رسول خدا فرمود: الغريق في سبيل الله شهيد و النفساء في سبيل الله شهيده^{۹۸}. آن کس که در راه خدا غرق شود و زنی که در راه خدا در زایمان از دنیا برود شهيد است.

عباده بن صامت گفته است رسول خدا فرمود: السيل شهادة^{۹۹}. مردن در سيل شهادت است. در حديث ديگر رسول خدا درباره مقام مؤذن فرموده اند: للمؤذن مثل اجر الشهيد المتشطح بدمه في سبيل الله^{۱۰۰}. برای اذان گو مثل پاداش آن شهيدی است که به خونس در راه خدا آغشته شده است. امام علی عليه السلام در بیان مقام مومن و انسان معتقد به رسالت و امامت اهل بيت عليهم السلام فرمودند: المومن علی ای حال مات و فی ای ساعه قبض فهو شهيد^{۱۰۱}. مومن به هر حال و در هر ساعت بميرد و قبض روح گردد او شهيد است. منهل قصاب می گوید به امام صادق عليه السلام عرض کردم: ادع الله ان يرزقني الشهاده. از خدا بخواهيد شهادت را روزی ام گرداند! امام فرمود: المومن شهيد^{۱۰۲} انسان با ايمان از دنیا برود شهيد است.

رسول خدا برای تبیین ارزش طلب علم فرموده اند: اذا جاء الموت لطالب العلم و هو علی هذه الحال مات شهيداً^{۱۰۳}. هر گاه مرگ طالب علم فرا رسد و او در آن لحظات در حال کسب دانش باشد شهيد مرده است.

در فضيلت قرائت برخی سوره های قرآن فرموده اند: من قرء الجحد و التوحيد فی فريضة من الفرائض بعثه الله شهيداً^{۱۰۴} هر کس سوره جحد و توحيد را در واجبی از واجبات بخواند خداوند او را شهيد برانگيزد.

به انس در ارزش طهارت دائمی فرمودند: يا انس اكثر من الطهور يزيد الله في عمرک و ان استطعت ان تكون بالليل و النهار علی طهاره فافعل فانک تكون اذا مت علی طهاره شهيداً^{۱۰۵}

۹۷- کنز العمال في سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۹، حديث ۱۱۱۸۹.!!

۹۸- کنز العمال في سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۹، حديث ۱۱۱۸۳ و ۱۱۱۸۷.!!

۹۹- کنز العمال في سنن الاقوال و الافعال، ج ۴، ص ۱۷۸، حديث ۱۱۱۷۳.!!

۱۰۰- بحار الانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار عليهم السلام، ج ۸۴، ص ۱۴۷.

۱۰۱- بحار الانوار الجامعه لدرراخبار لائمه الاطهار عليهم السلام، ج ۶۸، ص ۱۴۰.

۱۰۲- نور الثقلين، ج ۵، ص ۲۴۴.

۱۰۳- سفینه البحار و مدینه الحکم و الآثار، ج ۱، ص ۷۲۰.!!!

۱۰۴- سفینه البحار و مدینه الحکم و الآثار، ج ۱، ص ۷۲۰.!!

۱۰۵- سفینه البحار و مدینه الحکم و الآثار، ج ۱، ص ۷۲۰.

ای انس زیاد وضو بگیر خداوند در عمرت می افزاید و اگر می توانی شب و روز با طهارت و وضو باشی این کار را انجام بده، زیرا تو هر گاه بر طهارت بمیری شهید هستی . مطابق این بخش از احادیث معصومین علیهم السلام، شهادت یک اصل بزرگ و پایدار دینی است و جایگاه عالی و برتر آن برای همگان روشن و پذیرفته شده است از این رو در آموزه های اسلامی برای بالا بردن مقام و درجه ی انسان ها یا بیان ارزش کارهای آنان مماثلت با شهادت یا اجر شهید طرح شده است در این روش ارتقاء درجه و تبیین ارزش، اصل شهید است و بقیه فرع می باشد و همین واقعیت جایگاه برتر و شناخته شده ی شهید و شهادت طلبی را آشکار می نماید .

ارتباط همه آموزه های سیاسی اسلامی با شهادت

در فلسفه ی سیاسی دین اسلام تمامی اصول سیاست داخلی و خارجی اسلام به گونه ای با شهادت طلبی ارتباط دارد . این ارتباطات و مناسبات جایگاه برتر شهادت طلبی در آموزه های سیاسی اسلامی را ثابت می کند. نبوت، امامت، احیای شعائر اسلامی، مزداری، اجرای حدود، صبر، امنیت، شوری، آموزش نظامی، سبق و رمایه، دعوت، جهاد، ظلم ستیزی، اصلاح، عدالت طلبی، هجرت، تولی و تبری، امر به معروف و نهی از منکر، استقلال و نفی سلطه ی کافران، برقراری حکومت اسلامی همه از اصول و فروع اسلامی مرتبط با سیاست است که روحیه شهادت طلبی را می طلبد. با شهادت طلبی حکومت اسلامی تشکیل می گردد و احکام اسلامی زنده می ماند و اجرا می گردد. تحقق سیاست ناب اسلامی محمدی و علوی بی توجه به اصل شهادت طلبی و بدون ایثار و جهاد و صبر و امر به معروف و نهی از منکر و تولی و تبری شهادت طلبان امکان پذیر نیست . مدیریت اسلامی و سیاست اسلامی قرآنی داخلی و خارجی بر شهادت استوار است . شهادت طلبی زیربنا و سازنده ی سیاست الهی اسلامی است . در فقه سیاسی اسلامی شهادت طلبی جایگاه ویژه دارد و در همه احکام سیاسی جاری است .

ارتباطات جهاد و شهادت

جهاد و شهادت توأمان اند . شهادت طلبی رزمندگان در راه خدا راز توفیقات و سعادت آنان است . در اسلام آن چه منجر به شهادت یعنی مرگ آگاهانه در راه هدف مقدس می گردد به صورت قانون درآمده است و نام آن « جهاد » است . هویت جهاد و شهادت به هم وابسته است . ابوبصیر گفته است از امام صادق علیه السلام پرسیدم : ای الجهاد افضل ؟ برترین جهاد کدام است ؟ فرمود

: من عقرجواده و اهريق دمه في سبيل الله^{۱۰۶}. از زدن و قطع نمودن پاهاى اسب تندرو و دادن و ريختن خون اش در راه خدا .

اصبغ بن نباته گفته است امام على عليه السلام درباره جهاد مردان فرمود : كتب الله الجهاد على الرجال و النساء فجهاد الرجال أن يبذل ماله و نفسه حتى يقتل في سبيل الله^{۱۰۷}.

خداوند بر مردان و زنان جهاد را نوشته و واجب نموده است پس جهاد مردان اين است مال و جانش را در خدا بذل نمايد تا در راه خدا شهيد شود .

بنابراين هر امتياز و فضيلتى در جهاد در راه خدا وجود دارد و تمام آن چه درون احاديث در ارزش جهاد في سبيل الله آمده است همه در شهادت جارى است و شهادت طلب از آن ها برخوردار است .

پيوند امر به معروف و نهى از منكر با شهادت

امر به معروف و نهى از منكر از دو جهت با شهادت ارتباط دارد از طرفى شهادت بزرگترين معروف و كار نيك شناخته شده و پذيرفته شده عقلى و شرعى است . بايد شهادت طلبى آموزش داده شود و همگان بر شهادت طلبى تشويق گردند. فرار از ايتار و شهادت منكرى است كه بايد از آن نهى گردد. از سوى ديگر عمل به تكليف بزرگ امر به معروف و نهى از منكر در همه ي مراحل آن بى شهادت طلبى امكان ندارد . شهادت طلبان بزرگ ترين امر كنندگان به معروف و نهى كنندگان از منكراند . امام حسين (عليه السلام) سيدالشهداى شهادت طلبان جهان، براى امر به معروف و نهى از منكر قيام كرد و شهيد شد . امام حسين عليه السلام در آغاز قيام در مدينه در وصيت نامه ي سياسى الهى خويش درباره ي هدف از قيام نوشت : انما خرجت لطلب الاصلاح فى امه جدى اريد ان امر بالمعروف و انهى عن المنكر^{۱۰۸} من فقط براى اصلاح در امت جدم قيام نموده ام و تصميم گرفته ام امر به معروف و نهى از منكر كنم .

سيدالشهداء امام حسين عليه السلام اسوه ي جاويدان و جهانى و جامع اصلاح طلبى ، امر به معروف و نهى از منكر و شهادت طلبى براى همه ي انسان هاست .

۱۰۶- وسائل الشيعه الى تحصيل مسائل الشريعه ، ج ۱۱ ، ص ۶ .

۱۰۷- وسائل الشيعه الى تحصيل مسائل الشريعه ، ج ۱۱ ، ص ۱۰!!!!

۱۰۸- بحارالانوار الجامعه لدرراخبار الائمه الاطهار عليهم السلام، ج ۴۴ ، ص ۳۲۹ و ص ۳۳۰ * سفينه البحار و مدينه الحكم و الاثار ، ج ۱ ،

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم فرموده اند: الامر بالمعروف و الناهی عن المنکر شهید^{۱۰۹} امر کننده ی به معروف و نهی کننده ی از منکر شهید است .

امام علی علیه السلام در بیان منظور از آیه ی « من الناس من یشری نفسه ابتغاء مرضاه الله »^{۱۱۰} برخی از مردم جانشان را به خاطر خشنودی خدا می فروشند ، فرمودند : الرجل یقتل علی الامر بالمعروف و النهی المنکر^{۱۱۱} انسان برای امر به معروف و نهی از منکر شهید شود .

صالح بن خلیل گفته است : عمر شنید انسانی آیات ۲۰۶ و ۲۰۷ سوره ی بقره را می خواند پس استرجاع کرد و گفت : انالله و انا الیه راجعون ! سپس دید : قام الرجل یامر بالمعروف و ینهی عن المنکر فقتل^{۱۱۲} . آن مرد بپاخواست امر به معروف و نهی از منکر نمود تا شهید شد .

گرچه شان نزول و مصداق برتر و اسوه ی شهادت طلبانی که با خداوند معامله می کنند شخص امیر مومنان امام علی بن ابی طالب علیه السلام بوده است ولی همه ی شهادت طلبان روزگار جانشان را برای خشنودی خداوند می فروشند و راه شهادت به روی انسان ها گشوده است .

صبر و شهادت

شهیدان نمونه های بزرگ صابران در راه خدا هستند . در صبر بر اطاعت خدای متعال سخت ترین کارها را شهادت طلبان صبور انجام داده اند و می دهند . جهاد در راه خدا تا مرز شهادت بدون صبر ، مقاومت ، استقامت و پایداری امکان پذیر نیست .

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم فرمود : من لقی العدو فصبر حتی یقتل او یغلب لم یفتن فی قبره .^{۱۱۳} هر کس با دشمنان برخورد کند پس صبر نماید تا شهید شود یا پیروز گردد در قبرش آزمایش و عذاب نمی گردد .

درک ارتباطات و مناسبات اصول سیاست داخلی و خارجی اسلام و حکومت اسلامی ، راهنمای تشخیص جایگاه شهادت طلبی در آموزه های سیاسی اسلام است . ارزش ها ، امتیازات و اجر و پاداش های اجرای هر یک از اصول سیاست داخلی و خارجی اسلامی بر شهادت طلبی حاکم است . شهادت طلبی زیربنا و موتور حرکت و پویایی و تاثیر گذاری نهایی آموزه های سیاسی

۱۰۹- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال ، ج ۴ ، ص ۱۷۸ ، حدیث ۱۱۱۶۸ .

۱۱۰- بقره ، آیه ۲۰۷ .

۱۱۱- مسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه ، ج ۱۱ ، ص ۱۰۹ و ص ۱۱۰ .

۱۱۲- کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال ، ج ۴ ، ص ۱۱۳۲۹ .

اسلامی است. حفظ اسلام راستین، تشکیل حکومت اسلامی، حیات سیاسی و عزت و کرامت سیاسی مسلمانان در گرو فداکاری های شهادت طلبان آگاه و صادق و با اخلاص است. شهادت طلبی مردم ایران رمز پیروزی انقلاب اسلامی ایران بوده است. امام خمینی بزرگ ترین شهادت طلب در تاریخ سیاسی معاصر بود و شهادت طلبان بزرگی را تربیت کرد. مردم ایران با شهادت طلبی بر استبداد داخلی و استعمار خارجی پیروز شدند. انقلاب اسلامی مردم ایران با شعار نه شرقی و نه غربی حکومت اسلامی، بی وابستگی به بیگانگان تنها با شهادت طلبی مومنان توانست رژیم دیکتاتوری سلطنتی فاسد دوهزار و پانصدساله را براندازد و نظام مقدس جمهوری اسلامی را برقرار کند. شهادت طلبی راز تثبیت و پایداری انقلاب تاکنون بوده است و شرط بقاء و تداوم انقلاب اسلامی تا ظهور حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است. شهادت طلبان عصر خمینی الهام بخش شهادت طلبی در سراسر جهان بوده اند. شهادت طلبان حزب الله لبنان که در جنگ ۲۲ روزه اسطوره شکست ناپذیری صهیونیسم و اسرائیل را درهم شکستند و همراهان آنان شهادت طلبان فلسطین اشغالی از گروه های حماسی و جهاد اسلامی، همه راه و رسم شهادت را از انقلاب اسلامی ایران فرا گرفته اند.

نتایج:

در این پژوهش ارزش و اهمیت فراوان شهادت و شهادت طلبی و کارکرد های بنیادی و گسترده ی آن در جهان معاصر آشکار گردید. شهادت طلبی به حکم قرآن و رفتار و گفتار پیامبر خدا صلی الله علیه و آله وسلم و امامان از اهل بیت علیهم السلام و اصحاب آنان یک اصل استوار اسلامی و یک قانون راهگشا، مترقی، بسیار موثر و سودمند در سعادت و کمال جامعه بشری است. شهادت اوج رشد انسانی است و شهادت طلب با شهادت خویش به بالاترین مقام معنوی و بزرگ ترین کار نیک ارزشمند الهی دست می یابد و از حفیض ذلت همطرازی بشر با چهارپایان به اوج کمال انسانیت عروج می کند و از رتبه ی فرشتگان نیز می گذرد. فرشتگان دارای امتیاز طبیعی « یفعلون مایومرون » اند و شهادت طلب با آگاهی و اراده و اختیار برای انجام ماموریت الهی و رسالت بزرگ خویش و کسب رضوان الهی خون و جانش را فدا می کند و ویژگی زیبای « یفعلون مایومرون » را با خودسازی کسب می نماید. با استناد به گفتار و رفتار پیامبر و امامان معصوم علیهم السلام روشن شد که شهادت طلبی عمود خیمه ی نظام سیاسی اسلامی و روح آموزه های سیاسی اسلام است. امتیازات و ویژگی های شهید و مقام شهیدان در پیشگاه پروردگار جایگاه عالی شهادت طلبی در جامعه سیاسی اسلامی را ثابت می نماید. با بررسی نشاط شهادت و

شهادت طلبی و اشتیاق و عشق به شهادت در رفتار و گفتار بزرگ ترین سیاستمداران جهان بشری، پیامبر و امامان و آشنایی با آثار بنیادی سیاسی شهادت طلبی، جایگاه بی نظیر شهادت طلبی در آموزه های سیاسی اسلام و رفتار سیاسی پیامبر و اهل بیت علیهم السلام برای مسلمانان آشکار می گردد.

فهرست منابع

- ✓ اسدالغابه فی معرفه الصحابه ، عزالدین بن اثیر جزری ، تحقیق محمد ابراهیم البنا و احمد عاشور و محمود عبدالوهاب فاید ، بیروت ، الشعب ، چاپ اول ، بی تا .
- ✓ اعلام الوری باعلام الهدی ، امین الاسلام ابی علی الفضل بن الحسن الطبرسی ، تصیح و تعلیق علی اکبر غفاری ، طهران ، المكتبه العلمیه الاسلامیه ، ۱۳۷۹ هـ. ق - ۱۳۳۸ هـ. ش .
- ✓ اعیان الشیعه ، محسن امین ، بیروت ، دارالتعارف للمطبوعات ، چاپ اول ، ۱۴۰۳ هـ ق ۱۹۸۳ م .
- ✓ اقرب الموارد فی فصیح العربیه و الشوارد ، سعید خوری شرتونی لبنانی قم ، منشورات مکتبه آیت الله العظمی المرعشی النجفی ، چاپ اول ، ۱۴۰۳ هـ ق .
- ✓ الاستیعاب فی معرفه الاصحاب ، ابن عبدالبرقرطبی ، بیروت ، دارصادر ، چاپ اول ، ۱۳۲۸ هـ. ق .
- ✓ الاصابه فی تمییز الصحابه ، شهاب الدین ابوالفضل احمد بن علی بن حجر عسقلانی ، بیروت ، دارصادر ، چاپ اول ، ۱۳۲۸ هـ. ق .
- ✓ الخصال ، ابوجعفر محمد بن علی بن الحسین بن بابویه القمی شیخ صدوق ، قم ، جامعه مدرسین حوزه علمیه ، چاپ اول ، ۱۴۰۳ هـ ق - ۱۳۶۲ هـ ش .
- ✓ السیره النبویه ، ابن هشام ، تحقیق ابراهیم ایاری و مصطفی السقاو عبدالحفیظ شلبی ، تهران ، انتشارات ایران ، چاپ اول ، بی تا .
- ✓ الطبقات الکبری ، ابن سعد ، بیروت ، دارصادر ، چاپ اول ، ۱۳۸۰ هـ ق .
- ✓ الکافی ، ابوجعفر محمد بن یعقوب بن اسحاق الکلینی الرازی ، بیروت ، دارصعب و دارالتعارف للمطبوعات ، چاپ چهارم ، ۱۴۰۱ هـ ق .
- ✓ الکافی ، ابوجعفر محمد بن یعقوب بن اسحاق کلینی رازی ، بیروت ، دارصعب و دارالتعارف للمطبوعات ، چاپ سوم ، ۱۴۰۱ هـ ق .
- ✓ کامل الزیارات ، ابوالقاسم جعفر بن محمد بن جعفر بن موسی بن قولویه القمی ، ترجمه محمد جواد ذهنی تهرانی ، تهران ، گنجینه ذهنی ، چاپ اول ، ۱۳۸۱ .

- ✓ الكامل فى التاريخ ، ابن اثير، بيروت ، دارصادر ، چاپ اول ، ۱۳۸۵ هـ ق .
- ✓ اللهوف على قتلى الطفوف ، سيدبن طاوس ، ترجمه احمدفهرى ، تهران ، جهان ، چاپ اول ، بى تا .
- ✓ المغازى ، واقدى ، تحقيق مارسدن جونز ، بيروت ، موسسه الاعلمى للمطبوعات ، چاپ اول ، بى تا .
- ✓ بحار الانوار الجامعه لدرراخبار الاثمه الاطهار عليهم السلام ، علامه محمدباقر مجلسى بيروت ، موسسه الوفاء داراحياء التراث العربى ، چاپ سوم ، ۱۴۰۳ هـ ق - ۱۹۸۳ م .
- ✓ بصائر الدرجات فى فضائل آل محمد عليهم السلام ، ابو جعفر محمد بن حسين بن فروخ صفار قمى ، تصحيح و تعليق ميرزا حسن كوچه باغى تبريزى ، قم . منشورات مكتبه آيت الله العظمى المرعشى النجفى ، چاپ اول ، ۱۴۰۴ هـ ق .
- ✓ تاريخ الامم و الملوك ، ابو جعفر محمد بن جرير طبرى ، قاهره ، الاستقامه ، افست انتشارات مكتبه اروميه ، چاپ اول ، بى تا .
- ✓ تحرير الوسيله ، امام خمينى ، قم ، جامعه مدرسين حوزه علميه ، چاپ اول ، ۱۴۰۴ هـ ق - ۱۳۶۳ هـ ش .
- ✓ جواهر الكلام فى شرح شرايع الاسلام ، شيخ محمدحسن النجفى ، بيروت داراحياء التراث العربى ، چاپ هفتم ، ۱۹۸۱ م .
- ✓ سفينه البحار و مدينه الحكم و الاثار ، حاج شيخ عباس القمى ، بيروت ، دارالمرتضى ، بى تا .
- ✓ شرايع الاسلام فى مسائل الحلال و الحرام ، ابوالقاسم نجم الدين جعفر بن الحسين محقق حلى ، بيروت ، دارالاضواء ، چاپ دوم ، ۱۴۰۳ هـ ق - ۱۹۸۳ م .
- ✓ شرح نهج البلاغه ، ابن ابى الحديد معتزلى ، تحقيق محمد ابوالفضل ابراهيم ، قم ، اسماعيليان ، چاپ اول ، بى تا .
- ✓ شهيدان اسلام در عصر پیامبر صلى الله عليه وآله وسلم ، محمد ابراهيم آيتى ، ترجمه محمد كاظم آيتى ، مشهد ، بنياد پژوهش هاى آستان قدس رضوى ، چاپ اول ، ۱۳۸۱ .
- ✓ صحيح مسلم ، ابوالحسين مسلم بن حجاج القشيري النيسابورى ، بيروت ، داراحياء التراث العربى ، بى تا .
- ✓ صحيح بخارى ، ابو عبدالله محمد بن اسماعيل بن ابراهيم بن المغيره بن بردزیه البخارى الجعفى ، بيروت ، دارالفكر ، چاپ اول ، ۱۴۰۱ هـ ق - ۱۹۸۱ م .

- ✓ غررالحکم و دررالکلم ، عبدالواحد بن محمدتمیمی آمدی ، شرح جمال الدین محمدخوانساری ، مقدمه و تصحیح و تعلیق میرجلال الدین حسینی ارموی ، تهران ، دانشگاه تهران ، چاپ سوم ، بهمن ۱۳۶۶ .
- ✓ قرب الاسناد ، ابوالعباس عبدالله بن جعفر حمیری قمی ، تهران ، انتشارات مکتبه نینوی الحدیثه ، چاپ اول ، بی تا .
- ✓ قیام جاودانه ، محمدرضا حکیمی ، تهران ، دفتر نشر فرهنگ اسلامی ، چاپ سوم ، ۱۳۷۹ .
- ✓ قیام و انقلاب مهدی علیه السلام از دیدگاه فلسفه تاریخ و مقاله شهید ، مرتضی مطهری ، قم ، جامعه مدرسین حوزه علمیه ، چاپ اول ، بی تا .
- ✓ کشف الغمه فی معرفه الائمه علیهم السلام ، ابوالحسین علی بن عیسی بن ابی الفتح اربلی ، بیروت ، دارالکتب الاسلامی ، چاپ اول ، ۱۴۰۱ هـ ق . ۱۹۸۱ م .
- ✓ کنز العمال فی سنن الاقوال و الافعال ، علاء الدین علی المتقی بن حسام الدین الهندی ، تحقیق محمود عمرالدمیاطی ، بیروت ، دارالکتب العلمیه ، چاپ اول ، ۱۴۱۹ هـ ق - ۱۹۹۸ م
- ✓ لسان العرب ، ابوالفضل جمال الدین محمدبن مکرم ابن منظور آفریقای مصری ، قم ، ادب الحوزه ، چاپ اول ، ۱۴۰۵ هـ ق - ۱۳۶۳ هـ ش .
- ✓ مستدرک الوسائل ، میرزا حسین نوری الطبرسی ، قم ، مؤسسه آل البيت علیهم السلام لاحیاء التراث ، بی تا .
- ✓ میزان الحکمه ، محمد محمدی ری شهری ، قم ، دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه ، چاپ اول ، ۱۴۰۴ هـ ق - ۱۳۶۲ هـ ش .
- ✓ وسائل الشیعه الی تحصیل مسائل الشریعه ، شیخ محمدبن الحسن الحر العاملی ، تحقیق عبدالرحیم الربانی الشیرازی ، بیروت ، داراحیاء التراث العربی ، چاپ اول ، بی تا .